Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

магістра
на тему:

Парадигма мовленнєвих засобів для створення гумористичного відео контенту (на прикладі серіалу «H2O: просто додай води»)

Виконала: студентка II курсу, групи МА-2
спеціальності: 035 Філологія
спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Лівандовська І.С.
Керівник: доцент, кандидат філологічних наук
Коцюк Л.М.
Рецензент_____
(прізвище та ініціали)

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол №___ від “__” _____ 2023 р.
Зав.кафедри_____ Анатолій ХУДОЛІЙ

Острог – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП ... 3
РОЗДІЛ 1 ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГУМОР» ... 8
1.1 Поняття «гумору» як філософської категорії ... 8
1.1.1 Гумор з точки зору теорії зверхності ... 9
1.1.2 Гумор з погляду теорії розрядки ... 10
1.1.3 Поняття гумору за допомогою теорії невідповідності ... 11
1.2 «Гумор» з лінгвістичної точки зору ... 16
1.2.1 Соціальні функції гумору ... 17
1.2.2 Семантико-скриптова теорія гумору ... 19
1.2.3 Загальна теорія вербального гумору ... 21
1.3 «Гумор» як мовне явище ... 24
РОЗДІЛ 2 МОВЛЕННЄВІ ЗАСОБИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ РІЗНИХ ТИПІВ ГУМОРУ ГЕРОЯМИ СЕРІАЛУ «H2O: ПРОСТО ДОДАЙ ВОДИ» ... 27
2.1 Методологія наукового дослідження ... 27
2.2 Особливості сюжету серіалу «H2O: просто додай води» ... 28
2.3 Головні герої. Їхні особливості характеру та гумору ... 30
2.3.1 Емма Гілберт ... 30
2.3.2 Кліо Серторі ... 32
2.3.3 Рікі Чедвік ... 33
2.3.4 Льюїс Маккартні ... 34
2.4 Класифікація гумору ... 35
2.4.1 Фізичний гумор ... 36
2.4.2 Самопринизливий гумор ... 38
2.4.3 Чорний гумор ... 41
2.4.4 Абсурдний гумор ... 43
2.4.5 Парадокс ... 48
2.4.6 Іронія та її види ... 55
2.4.7 Сарказм. Типи сарказму ... 63
2.4.8 Комбінація гумору ... 71
ВИСНОВКИ ... 78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ... 80

ВСТУП

Гумор – це складне й багатогранне явище, яке може бути складно дати точне визначення. Воно охоплює низку виражень, переживань і проявів, які викликають сміх, розвагу, позитивні емоції чи відчуття задоволення. На нього впливають такі фактори, як невідповідність, соціальний контекст, культурні норми, креативність та індивідуальні відмінності. Розуміння значення гумору передбачає розпізнавання його різноманітних форм і того, як він сприяє людській взаємодії, спілкуванню та емоційному благополуччю.

Гумор – це суб'єктивний і складний людський досвід, який характеризується якістю забави, розваги або смішності. Термін «гумор» завжди привертав до себе увагу науковців і різнобічно вивчався у сучасній парадигмі лінгвістих знань, що підтверджується великою кількістю розвідок, присвячених цьому явищу.

Оскільки матеріалом дослідження є ситком, у ньому можна дослідити поняття гумор та як він мовленнєво проявляється. Серіал дає уявлення про роль гумору в розвазі, залученні аудиторії та культурному представленні. Відтак **актуальність роботи** зумовлена тим, що дослідження гумору, особливо в контексті комедійного серіалу «H2O: Просто додай води», має значення для розуміння ширшої психологічної, культурної та комунікативної динаміки. До того ж детальне вивчення поняття гумору спрямована на пояснення, що зумовлює необхідність аналізу мовних одиниць у нашому дискурсі.

Метою роботи є дати визначення поняттю «гумор»; проаналізувати його види та дослідити шляхи створення гумору через мовленнєві засоби, зокрема іронічні та саркастичні висловлювання у серіалі.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати наступні **завдання**:

- бачення «гумору» з філософської категорії;
- як досліджували «гумор» з лінгвістичної точки зору;
- що таке «гумор» як мовне явище;
- розглянути класифікацію гумору;

- які види гумору виділяються у контексті серіалу «H2O: просто додай води».

Матеріал дослідження: серіал «H2O: просто додай води».

Об'єктом дослідження є парадигма мовленнєвих засобів в англомовному відео контенті.

Предметом дослідження є шляхи створення гумору через мовленнєві засоби, зокрема іронічні та саркастичні висловлювання.

Методика дослідження. Мета, завдання, об'єкт і предмет кваліфікаційної праці вимагають комплексного підходу до обрання методів аналізу. Під час нашого дослідження будуть застосовуватися такі методи: спостереження, порівняння, системний аналіз, стилістичний аналіз, синтез, суцільна вибірка, метод дефініції, описовий та вимірювання.

Наукова новизна у вивченні гумору часто виникає завдяки інноваційним підходам, інтеграції різноманітних дисциплін і дослідженню нових технологій. Нові дослідження сприяють глибшому розумінню механізмів, функцій і застосування гумору в різних аспектах людського досвіду.

Теоретичне значення проведеного дослідження полягає в його здатності внести цінний внесок у різні дисципліни та пролити світло на фундаментальні аспекти людського пізнання, емоцій, спілкування та соціальної динаміки. Оскільки теоретичне значення вивчення гумору поширюється на різні дисципліни, пропонуючи цінне розуміння людської природи, пізнання, спілкування та культурної динаміки, дослідження гумору сприяє розвитку та вдосконаленню теорій, які допомагають нам зрозуміти, що таке гумор, які його функції та складні аспекти людського досвіду.

Дослідження гумору мають **практичну цінність** у різних областях, впливаючи на такі галузі, як психологія, освіта, здоров'я, спілкування та робоче місце. Практична цінність проведеного дослідження полягає в тому, що отримані результати дослідження знадобляться письменникам, які пишуть художні та наукові твори; а також наукова робота буде корисною комікам та стендаперам. Також дослідження гумору мають практичні наслідки для

покращення психічного здоров'я, покращення спілкування, сприяння позитивному середовищу в різних середовищах та впливу на процеси прийняття рішень. Застосовуючи висновки з досліджень гумору, гумор може мати позитивний вплив в різноманітних практичних контекстах.

Джерельна база дослідження. Є низка науковців, які працюють з дослідженням гумору та його видами: Аттардо С. у статті *«Humor and irony in interaction: From mode adoption to failure detection»* пояснює поняття «гумор» та «іронія», а також як дані два терміни між собою пов'язані. З дослідженням терміну «іронія», віднайдені у електронних виданнях, працювали також: Кіттелскад К., який опублікував блог на тему *«Examples of Situational Irony»*; а також науковий блок від Masterclass на тему *«What is irony? Different types of irony in literature, plus tips on how to use irony in writing»*, де надає пояснення кожного виду іронії.

Пексман П. у науковому дослідженні «How do we understand sarcasm?» пояснює термін «сарказм», а в дуеті з Вейлен Дж. вивчала також поняття «іронія» у статті *«How Do Children Respond to Verbal Irony in Face-to-Face Communication? The Development of Mode Adoption Across Middle Childhood»*. Еллес Б. вивчав фізичний гумор і опублікував науковий блог на тему *«Physical Comedy»*; Бедард М. дає поняття чорному гумору й презентував роботу на тему *«Black comedy meaning»*; Бітерлі Б. разом з Вуд Е. досліджують самопринизливий гумор, а також визначають різницю між самопринизливим гумором й сарказмом у статті на тему «*Sarcasm, Self-Deprecation, and Inside Jokes: A User's Guide to Humor at Work».*

Важливу роль відіграватимуть роботи, віднайдені у друкованих виданнях: монографія Калити О.М. *«Засоби іронії в малій прозі (кінець XX – початок XXI століття)»*; наукова стаття Короткової Л. В. на тему *«Парадокс як прийом створення ефекту ошуканого очікування в англомовному художньому дискурсі»*; магістерська дисертація Реміш І.І. *«Лінгвостилістичні особливості передачі видів комічного у творах М. Бредбері українською мовою»*; автореферат дисертації Шумейко О.А. *«Мовні засоби творення комічного в*

сучасній українській поезії».

Апробація. Апробацію результатів дослідження здійснено на засіданні круглого столу «Актуальні проблеми міжкультурної комунікації та перекладу» на тему «Поняття «гумору» з лінгвістичної та філософської точки зору», яка відбулася в онлайн-формі 30 березня 2023 року.

Оскільки 15-19 травня 2023 року відбувалися Дні науки – 2023, наступна апробація здійснилася на засіданні XXVIII науковій викладацько-студентській конференції з секції «Лексичні і фразеологічні аспекти дискурсу» на тему «Парадигма мовленнєвих засобів для створення гумористичного відеоконтенту (на прикладі серіалу «H2O: просто додай води»)», яка відбулася в онлайн-формі 15 травня 2023 року.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків і списку використаної літератури. Повний обсяг роботи становить 87 сторінок, із них 77 – основного тексту. Список використонаї літератури містить 86 джерел.

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми кваліфікаційної роботи та її актуальність, окреслено мету і завдання, визначено об’єкт і предмет дослідження, описано матеріал і застосовані методи аналізу, сформульовано новизну одержаних результатів, їхнє теоретичне і практичне значення, описано джерельну базу дослідження, висвітлено структуру й обсяг кваліфікаційної роботи, а також наведено дані про дві апробації.

У першому розділу «**Визначення поняття «гумор»**» розглянуто теоретичне осмислення гумору, а саме як це поняття пояснюється з основних точок зору: фолософської, лінгвістичної та визначення «гумору» як мовне явище. Щодо філософської точки зору у цій частині роботи подається характеристика різних теорій: теорія зверхності, теорія розрядки та теорія невідповідності. Щодо лінгвістичного бачення, тут описуються важливі соціальні функції гумору. У частині щодо визначення «гумору» як мовне явище надається важливості всім аспектам, які необхідно враховувати для аналізу жарту.

У другому розділі «**Типи гумору**» обґрунтовано інвентар методів, які є необхідними для наукового дослідження; подається детальна характеристика героїв матеріалу нашого дослідження; аналізується кожен вид гумору, який є часто присутнім у серіалі; описуються гумористинчні приклади з ситкому та як вони мовленнєво відображаються.

У **Висновках** сформульовано теоретичні та практичні результати проведеного дисертаційного дослідження.

РОЗДІЛ 1
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГУМОР»

1.1 Поняття «гумору» як філософської категорії

Люди можуть сміятися практично над чим завгодно. Виникають відразу наступні запитання: у чому тоді справа та які речі роблять певну ситуацію смішною? Більшість робіт про гумор ставили перед собою наступне фундаментальне питання: що таке гумор?

Майже кожна велика фігура в історії філософії запропонувала свою теорію, але після 2500 років дискусій не було досягнуто єдиної думки щодо того, що гумор означає. Незважаючи на кількість мислителів, які взяли участь у дискусії, тема гумору наразі недостатньо досліджена у філософській дисципліні. Зараз лише кілька філософів зосереджуються на дослідженнях, пов’язаних з гумором, і це, швидше за все, пов’язано з двома факторами: проблеми в цій галузі виявилися неймовірно складними, викликаючи повторні невдачі, і цю тему помилково відкидають як незначну проблему. Тим не менш, масштаб і значення вивчення гумору відображається в міждисциплінарному характері цієї галузі, яка черпає знання з філософії, психології, соціології, антропології, кіно та літератури.

Значна частина попередніх досліджень гумору пронизана сумнівами між «гумором» і «сміхом», і ця проблема триває в останніх дискусіях. Американський філософ Дж. Дьюї наводить одну з причин, щоб зробити це розрізнення: «Сміх ні в якому разі не слід розглядати з точки зору гумору; його зв'язок з гумором лише вторинний. Він позначає закінчення періоду напруги чи очікування, усі кінці якого різкі та другорядні» [51]. Ми сміємося з різних причин, але не всі ситуації, коли ми спіємося, є наслідком гумору.

Намагаючись запропонувати загальну теорію сміху та гумору, Дж. Морреал робить більш точне розрізнення: сміх є результатом приємної психологічної зміни, тоді як гумор виникає внаслідок приємної когнітивної зміни [48, с. 34]. Відзначаючи переважання негумористичного сміху, дослідник

Р. Провайн (2000) стверджує, що сміх найчастіше зустрічається в негумористичних соціальних взаємодіях, що використовуються як певний механізм зняття напруги [60, с. 58]. Гумор не є необхідною умовою сміху. І справді гумор викликає сміх, але іноді це може призводити лише до посмішки. Очевидно, що ці відносно відмінні явища певним чином тісно пов'язані між собою, але щоб зрозуміти зв'язок, потрібні більш чіткі поняття як сміху, так і гумору.

Сміх — це фізіологічний процес, приємна фізична реакція та емоція; важливо додати, що сміх фізіологічно можливий лише для людини. Якщо ми описуємо гумористичний сміх як сміх у відповідь на гумор, тоді ми повинні надати пояснення гумору. Розрізняючи гумористичний і негумористичний сміх, ми припускаємо робоче визначення гумору, частково засноване на характері нашої реакції, а частково на властивостях гумористичних об'єктів.

З філософської точки зору виділяють три основні теорії гумору: теорія зверхності, теорія розрядки та теорія невідповідності [49]. Щоб вважалося теорією гумору, а не просто підходом, теорія повинна спробувати відповісти на запитання: що таке гумор? Більшість теоретиків гумору не намагаються прямо відповісти на це запитання, а обговорюють деякі важливі та необхідні характеристики гумору. Оскільки різні теорії гумору розглядають різні питання, а також пов'язані питання в загальному вивченні гумору, їм часто важко конкурувати одна з одною. Кожна теорія пропонує зрозуміти це питання, але не дає вичерпної відповіді.

1.1.1 Гумор з точки зору теорії зверхності. Згідно теорії зверхності, дотепність є результатом гордині (почуття вищості над іншою людино та прояв завищеної самооцінки) і ми сміємося з інших, напркилад: «На! I'm better than you!». Ми зверхньо дивимося на жарт і, порівнюючи, самовдоволено сприймаємо, наскільки ми відрізняємося від цієї людини. Цю точку зору розглядав Платон, який був стурбуваний тим, що наш нестримний сміх може призвести до зловмисності, оскільки ми з більшою ймовірністю будемо менше

відчувати й думати про тих, хто нижчий від нас. [56, с. 49-50].

Люди можуть посміятися з когось, хто послизнувся на банановій шкірці. Можливо, ми сміємося, тому що вважаємо себе кращими за них або ж ми ніколи не послизнулися на подібних речах. Насправді теорія зверхності не має мети. Зрештою, інколи речі бувають смішними, не випливаючи зі зверхності, а деякі почуття зверхності не роблять речі смішними. Багато теоретиків гумору шукали обидві ці умови, щоб зрозуміти сутність гумору, тому один з них А. Робертс стверджує: «Традиційно теорії дотримувалися есенціалізму шляхом пошуку сутності, яка обов'язково присутня у всіх випадках розваги та наявності якої достатньо для того, щоб бути випадком розваги» [62, с. 25]. Але не всі вважають, що сутність гумору потрібно відкрити: «Я думаю, що найкраще, що ми можемо зробити, це пояснити, як використовувалися слова «гумор» і «розвага», і проаналізувати парадигмальні випадки, які відповідають більшості стандартних вживань цих понять та умов. Пошуки необхідних і достатніх умов були б марними» [48, с. 64].

1.1.2 Гумор з погляду теорії розрядки. Щодо теорії розрядки: дана теорія стверджує, що сміх приємний та дарує можливість почуватися чудово. Можливо, це тому, що сміх знімає напругу у розмові. Відповідно до теорії розрядки, основною функцією сміху є позбавлення нервово-психічних напружень з організму; дана теорія вивільняє нервову енергію, емоції чи думки, які вважаються недоречними чи непотрібними. За словами Г. Спенсера, наш сміх є фізіологічним вивільненням накопиченої енергії [71, с. 398]. Коли накопичується багато різних емоцій у людини, сильні почуття призводять до викиду енергії, одним із яких є неконтрольований сміх.

Говорячи про З. Фрейда, він продовжує гіпотезу полегшення та розрядки, але вводить «психічний» елемент для опису того, що вивільняється під час сміху, пропонуючи опис гумору, який не є явним у Спенсера [22, с. 78]. Коли ми стримуємо думки про теми табу, такі як секс і функції тіла, ментальна енергія вивільняється завдяки добре продуманому жарту, який інакше знадобився б для

цензури таких недоречних думок. Цю точку зору сформульовано Цицероном, хоча він і не є спеціалістом теорії розрядки: «Найдужче ми сміємося з непристойності, яку пристойно висловлюємо» [43].

Розглянемо приклад із З. Фрейда про злочинця, якого ведуть на страту в понеділок, який каже: «Well, this is a good beginning to the week» [41]. Така ситуація насправді може бути для когось жартівливою, але не викликати жодного чутного сміху (наприклад, людина може бути втомленою або просто схильною до посмішки). Крім того, хтось може сміятися через нервозність або через втручання нейрохірургів, які стимулюють частину людського мозку, змушуючи реготати, але жоден із цих випадків не викликаний гумором. Таким чином, сміху також недостатньо для гумору.

Якщо аналізувати приклад про злочинця, то у цій ситуації здійснюється напруга: ми відчуваємо побоювання або жалість до злочинця. Коли ми визнаємо, що злочинця навіть не турбує його стан, ця енергія стає «надлишковою» і вивільняється через сміх.

Жартівливий контекст пропонує ніби «захист» та «маску», щоб висловитися про проблеми, про які ми раніше соромилися чи боялися сказати. Також коли ми бажаємо обговорити проблемну тему (як-от: смерть), то саме жартівливий контекст долає певне напруження у діалозі. Оскільки нам не потрібно пригнічувати це бажання висловитися, використовуючи гумор, так як зайва енергія вивільняється під час сміху.

Але інколи гумор взагалі не передбачає накопичення енергії. Наприклад, візьмемо до уваги жарт від С. Райта: «On the other hand, you have different fingers» [32]. У цьому жарті немає часу, щоб викликати будь-яку психічну енергію на основі цього жарту та накопичувати енергію, яку потрібно вивільнити. Це смішно незалежно від будь-яких стримуваних почуттів, тому теорія розрядки не може пояснити цей жарт.

1.1.3 Поняття гумору за допомогою теорії невідповідності. Нарешті ми звернемося до теорії невідповідності, чи не найпопулярнішої філософської

теорії гумору нашої епохи. Знову ж таки, ми повинні відзначити необхідність бути обережними тут: як розповідає Дж. Морреал, термін «теорія невідповідності» — це не стільки назва, прийнята групою однодумців, скільки «художній термін», який використовується для визначення певного елемента, спільного для ряду теорій, який може мати певні відмінності. До речі, іншими термінами, які часто можуть слугувати синонімами для визначення або пояснення невідповідності, є: смішність, несподіваність, протиріччя, парадокс, абсурдність, щось недоречне або непослідовне, логічна помилка, відсутність гармонії, двозначність, наявність частин, які не підходять одна до одної тощо.

Однак це не означає, що цей термін не має конкретності та є не досить визначеним. Щоб проілюструвати це, розглянемо той факт, що ідея «розчарованого очікування» дуже схожа на поняття невідповідності. Фактично, те саме поняття зустрічається в працях І. Канта, одного з найбільш читаних теоретиків невідповідності. Таким чином М. Кларк описав необхідні й достатні умови для гумору згідно з теорією невідповідності:

1. Людина сприймає (думає, уявляє) предмет як невідповідний.
2. Людина отримує задоволення від сприйняття (мислення, уяви) об'єкта.
3. Людина насолоджується сприйманою (уявною) невідповідністю принаймні частково для себе, а не виключно з якоїсь прихованої причини.

Відповідно до теорії невідповідності, гумор є результатом раптового визнання дисонансу або незбіг, коли наші очікування підготували нас до чогось зовсім іншого. Тимчасова плутанина замінюється гумором, коли ми переосмислюємо його зв’язок із кульмінацією жарту. Замість плутанини є певне рішення, і винагорода за його досягнення – гумор [70].

Коли наші очікування порушуються без загрози, ми часто сміємося. За словами німецького філософа А. Шопенгауера, саме таке визнання дисонансу є необхідним для гумору: «Веселість показує, що для нас чудово бачити сувору, невтомну та найбільш надокучливу вихователькy, але через те, що ми маємо право та можливість засуджувати її поведінку за певні дії – ми засуджуємо її» [66, с. 274]. Тобто відбувається невідповідність: з одного боку нас все

влаштовує, що вихователька відповідає нашим вимогам, але з іншого боку ми засуджуємо певні ті дії, які нам не до вподоби.

Автор книги «Laughing at Nothing: Humor as a Response to Nihilism» Дж. Мармиш додає: «Коли ми сміємося над жартом, ми робимо це тому, що усвідомлюємо, що неочікуваний результат розумно завершує історію, не суперечачи нашим найзагальнішим уявленням про те, яким є світ» [46, с. 137].

Насправді простого здивування недостатньо для гумору. Проаналізуємо наступний приклад: «The unfaithful artist heard his wife coming up the stairs. He said to his lover, ‘Quick, take off your clothes!» [41]. При миттєвому, поверхневому читанні ми збентежені його несподіваним і невідповідним проханням. Але ми можемо переосмислити ситуацію так, щоб вона користувалася успіхом: він – художник, який «малює» жінку, а іноді він може малювати оголених жінок, тому дружина точно нічого не запідозрить.

У І. Канта є версія цього підходу: «У всьому, що має викликати сильний та чудернацький сміх, повинно бути щось абсурдне (так як усвідомлення самого сказаного є дивне, що не може подобатися слухачу саме по собі). Сміх — це хвилювання, яке виникає, якщо напружене очікування перетворюється в ніщо» [38, с. 333].

А. Шопенгауер трактує, що наш розум збентежений несподіваною гостротою та кульмінацією в жарті, але ми ні в якому разі не гніваємося. Натомість ми «тішимося» жартома, особливо якщо можна вирішити початкову невідповідність. Але І. Кант пов’язує дотепність, жартівливе ставлення, з «грою думки» (з «грою мислення»), яка культивує задоволення від невідповідності, а не роздратування [66, с. 274].

У зв’язку з цим існує теорія кмітливості С. Гімбела (2020), згідно з якою ступінь кмітливості у «грі мислення» є необхідним елементом гумору та має бути присутнім незалежно від того, чи є розрядка, гординя чи невідповідність [26, с. 14-15].

З гумором ми проходимо психологічну та концептуальну зміну «від серйозного стану сприйняття та мислення про речі, які вписуються в наші

концептуальні шаблони, до несерйозного стану, коли нас розважає якась невідповідність». Коли ми серйозні, ми стурбовані тим, що світ не відповідає нашим очікуванням. Коли ми кумедні, невідповідності приносять нам задоволення.

А от якщо аналізувати стан «несерйозний», то це ще не означає легковажний. Можна бути серйозним у спортивній грі, і можна бути грайливим та жартівливим із серйозними ідеями. Дж. Морреал значною мірою відповідає за те, що філософія гумору стала важливою галуззю. Нижче наведено більше про його тип теорії невідповідності:

1. Ми відчуваємо швидку зміну нашого сприйняття чи думок.
2. Ми перебуваємо в «режимі гри», а не в серйозному стані: відсторонені від концептуальних і практичних проблем.
3. Замість того, щоб реагувати на зміни шоком, розгубленістю, здивуванням, страхом, гнівом чи іншими негативними емоціями, ми насолоджуємося цим; наше задоволення від когнітивних змін виражається сміхом, який сигналізує співрозмовникам, що вони також можуть розслабитися, бавитися та придурюватися [48, с. 50].

Крім того, іноді нам подобається не один раз переживати випадки гумору, як-от повторний перегляд ситкому, де наші очікування не порушуються; власне, ми свідомо очікуємо майбутнього гумору. Нарешті, значення «невідповідності» настільки широке, включаючи дисонанс, протиріччя, відверту абсурдність, що воно втрачає сенс, через що теорію важко фальсифікувати: концепція «невідповідності» настільки еластична, що її можна розширити для того, щоб охопити будь-який випадок гумору, навіть той, який, на перший погляд, не покладається на невідповідність як таку. Всупереч тому, як це звучить, це не обов’язково є позитивним для будь-якої теорії. Щонайменше, це робить її ненауковою, оскільки немає можливих механізмів, щоб продемонструвати, за яких умов теорія зазнає невдачі.

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що поєднання цих теорій може пояснити, що робить щось смішним. Філософія гумору спирається на

багато інших філософських напрямів, включаючи логіку, філософію мови, естетику та інші. Гумор і сміх є емоціями та проявами, присутніми в кожному суспільстві у будь-який період часу. Насправді важко знайти повний опис того, що робить щось смішним, може бути тому, що воно знаходиться на ранніх стадіях вивчення.

Крім того, ми опрацьовували сучасні наукові роботи саме українських дослідників, що працювали з подібним явищем. Автореферат дисертації Шумейко О.А. «Мовні засоби творення комічного в сучасній українській поезії» є корисним та багатим джерелом для нашої праці, так як робота присвячена дослідженню особливостей мовного вираження комічного в українській поезії другої половини XX століття. У дисертації показано найчастіші лексико-фразеологічні засоби, що створюють комічне. Так як у даній роботі робиться великий акцент на такі види гумору як іронії, сатири та сарказму, ми використали факти для аналізу іронії та сарказму у нашому дослідженню, тому що ці види гумору переважають найбільше [86, с. 17].

Наступна українська робота, що є цінною для нашого дослідження є магістерська дисертація Реміш І.І. «Лінгвостилістичні особливості передачі видів комічного у творах М. Бредбері українською мовою» [85, с. 37]. Авторка перед тим як аналізувати термін «гумор», теж спочатку посилається на філософську точку зору та аналізує філософський підтекст, аби зрозуміти, як виникає комічне. Оскільки без повного усвідомлення всіх аспектів гумору, недосяжно осягнути теперішні дослідження комічного в лінгвістиці.

Очевидно, що існує різниця між «сміхом» і «гумором». У працях з філософії гумору, а саме Дж. Дьюї та З. Фрейд роблять саме таке розрізнення, тому можна вважати сміх просто як феномен, який сам по собі заслуговує аналізу. Конкретні визначення, які використовуються від філософа до філософа, відрізняються, але зазвичай вони нагадують наступне: гумор визначається як особливість речей, за якою ми ідентифікуємо їх як смішні.

Ми описали три різні теорії гумору та звернули увагу на те, як кожна розкриває аспекти, загальні, якщо не необхідні, для гумору. Представлення цих

теорій вводить в оману, оскільки, теоретики в кожній класифікації зосереджуються на різних проблемах.

1.2 «Гумор» з лінгвістичної точки зору

Особлива функція гумору привертала увагу багатьох вчених. Близько 2000 років тому люди почали дослідження гумору. Проте його вивчення є дуже складним і багатогранним завданням, яке охоплює різні дисципліни, такі як лінгвістика, психологія, фізіологія, філософія, антропологія, етнологія, соціологія тощо. Таким чином, науковці Дж. Голдштейн та П. МакГі стверджують, що навіть дотепер «немає єдиного визначення гумору, прийнятного для всіх дослідників у цій галузі» [36, с. 21].

Наукові дослідження гумору сягають Платона та Аристотеля і поширюються практично на всі галузі дослідження. Існує декілька вчених товариств з вивчення гумору, численні журнали та книжкові серії повністю присвячені дослідженням гумору. Лінгвістика відіграла привілейовану роль у гумористології як через її внесок, так і через те, що мова є засобом гумору. Навіть гумор, створений поза мовою (наприклад, візуально чи музично), потребує обговорення та пояснення мовою вчених, які бажають його проаналізувати.

В останні тисячі років, здається, гумором займалися переважно філософи та літературні критики. Статті про гумор зазвичай пишуть історики літератури та етнологи. Лише кілька десятиліть тому лінгвісти почали виходити на сферу гумору.

Визначення гумору та відповідь на запитання «Чому ми сміємося?» є важким, якщо не неймовірним через суб’єктивні характеристики гумору. Люди сміються над різними речами, які можуть мати різне походження, тому іноді гумор може сприйматися по-різному. Те, що вважається смішним, може трактуватися іронічно в іншому контексті. Культурне походження може бути найвпливовішим контекстом у визначенні гумору. Простіше кажучи, гумор визначається як усе, що змушує людей сміятися чи є кумедним, або здатність розпізнавати смішне в ситуації чи людині. Ґ. Скотт вважає, що усе, що викликає

сміх, можна вважати гумором [25, с. 9].

Проаналізувавши дослідження терміну «гумор» з філософської точки зору, варто перейти до лінгвістичного бачення. Але спершу необхідно описати соціальні функції гумору, адже мова – це соціальне явище.

1.2.1 Соціальні функції гумору. Перш ніж говорити про те, як гумор інтегрується в процес соціалізації, важливо зазначити, як це робить Дж. Холмс, що «всі висловлювання є багатофункціональними, тому гумористичне висловлювання зазвичай виконує кілька функцій одночасно» [32, с. 166]. Фактично, як стверджує Б. Прієго-Вальверде, гумор можна використовувати, щоб «робити» майже все. Очевидно, що функції гумору змінюються залежно від середовища [59, с. 37].

Найбільш очевидною функцією гумору є створення солідарності між учасниками. Як показала К. Дейвіс [20, с. 362], жартівливі обміни є сконструйованими, коли учасники сприймають гумор, створений іншим оратором, уточнюють його, повторюють, коментують або просто висловлюють свою вдячність, тим самим посилюючи його. Екстремальні форми цього явища отримали назву «спільне фантазування» [40, с. 202]. С. Аттардо оглядає дослідження, які показують, що більшість жартівливих обмінів відбуваються до трьох ходів, а багато випадків – по одному ходу. Очевидно, що участь у спільній діяльності створює солідарність [2, с. 170].

Ще один спосіб проявити солідарність з оратором – залучити підтримку гумору [31, с. 61]. С. Аттардо, Дж. Велен та П. Пексман схиляються до думки, що підтримка гумору складається з дискурсивних стратегій, призначених для визнання та підтримки гумористичних поворотів. Очевидно, що сміх і продукція гумору є підтримкою, але також і відлуння (повторення жартівливого обороту або його частин), активізація зворотного каналу, а у випадку самопринизливого гумору, вираження недовіри або співчуття [50]. Крайньою формою підтримки гумору є прийняття способу спілкування, яке для того, хто чує гумористичне зауваження, полягає в участі в такому ж гуморі (тобто

прийнятті способу спілкування мовця). Таким чином, іронічна відповідь на іронічне твердження вважатиметься прийняттям режиму, тоді як сміх або фраза «Це смішно!» буде підтримкою, але не прийняття [3, с. 4-5; 80, с. 363-365].

Важливо зазначити те, що стикаючись із жартівливим висловлюванням, слухач повинен пройти чотири різні процеси, які мають непрямий зв'язок між собою. По-перше, слухач повинен розпізнати намір створити гумор, потім повинен зрозуміти стимул гумору. Лише після того, як стимул гумору буде розпізнаний і зрозумілий, слухач може починати оцінювати гумор і, зрештою, реагувати на нього. Як зрозуміло, оцінка гумору передбачає, що гумор був визнаний і зрозумілий.

Н. Белл у своїй книзі «We are not amused: Failed humor in interaction» пише про дослідження невдалого гумору і воно показує, що гумор може бути невдалим на кожному з цих рівнів. Наприклад, оратор може розпізнати намір бути гумористичним, але не зрозуміти жарту [6, с. 43].

Крім того, гумор часто створює певний поділ на групу. Наприклад, жартівливе глузування створює солідарність, створюючи групу друзів: не можна глузувати з незнайомця, не ризикуючи серйозно його образити [30, с. 1107]. Отже, якщо А висміює Б, А та Б мабуть є друзями. Б. Плестер і Дж. Сейерс виявили таку саму динаміку на робочому місці, де працівники IT-компанії об'єдналися гумором, торкаючись делікатних тем [57, с. 162].

На робочому місці питання зв'язку між гумором і владою стає дуже важливим. Гумор «розрізає обидві сторони», коли йдеться про стосунки з чіткою диференціацією влади. Його можна використовувати для зміцнення та підтримки дисбалансу влади (наприклад, працівники сміються над жартами боса) або просто для того, щоб «довести справу до кінця», або його можна використовувати в «підривний» спосіб, щоб кинути виклик авторитету та підірвати його.

Важливо те, що гумор може функціонувати як інструмент для боротьби з владою через одну зі своїх властивостей, а саме здатність відступати. По суті, це полягає в здатності не враховувати свої зауваження як такі, що були сказані

несерйозно («просто жартую»). Цей варіант називається зняття зобов'язань [4, с. 325-326] і надає можливість перевірити поведінку, яка може бути «ризикованою» соціально [22, с. 171]. Наприклад, Е. Валле повідомляє, що клієнти, які намагалися привернути увагу офіціанток у барі, аби вони підійшли та взяли у них замовлення, клієнти формулювали прохання в гумористичних термінах, щоб уникнути збентеження, якщо їм відмовлять [79, с. 207].

Взаємозв'язок між гумором і ввічливістю також є цікавим питанням. П. Браун та С. Левінсон стверджували, що саме обличчя завжди видає емоції людини. Тому, коли людина чує жарт, можна відразу звернути увагу на її реакцію: сміх чи посмішка. Щодо Дж. Калперера, у своїй статті «Impoliteness and entertainment in the television quiz show: The Weakest Link» показує, що як гумор, так і неввічливість порушують соціальні норми [19, ст. 43].

Невдалий гумор є ще одним прикладом теми, яка довго ігнорувалась під час аналізу дискурсу та розмов, але яка нещодавно зазнала розквіту досліджень. Невдалий гумор представляє очевидні труднощі для аналітиків розмови та дискурсу, оскільки за визначенням його не можна ідентифікувати за наявністю сміху чи посмішки. Незважаючи на ці проблеми, методологічно невдалий гумор має вирішальне значення, оскільки аналіз лише успішного гумору довільно обмежить ландшафт гумористичних взаємодій лише тими, які досягли успіху. Н. Белл показує, що реакція на невдалий гумор значно варіюється, від ігнорування події до різкої критики. Причини невдач охоплюють всю комунікативну гаму і їх можна порівняти з непорозуміннями.

1.2.2 Семантико-скриптова теорія гумору. Більшість гумору використовує лінгвістичні одиниці для реалізації свого повідомлення, навіть якщо деякий гумор може бути представлений на картинках та фото, таких як меми. Лінгвістика сприймає гумор як продукт спілкування людини.

Одне з найперших лінгвістичних обговорень гумору можна знайти у Цицерона, який розрізняє гумор «de re» і «de dicto». Ця відмінність є фундаментальною і точно відповідає сучасним відмінностям між

«референтним» і «вербальним» гумором: перший є суто семантичним/прагматичним і не залежить від мовної форми, тоді як другий – залежить. З практичної точки зору вербальний гумор складається з каламбуру, гумору, заснованого на двозначності, або гумору, який базується на повторенні частин означення (наприклад, алітерації). Усі ці форми гумору використовують характеристики означника, щоб об'єднати невідповідні семантичні чи прагматичні значення. Референтний гумор, навпаки, базується лише на семантичній/прагматичній невідповідності. Візьмемо до прикладу слова [red] та [read], тут використовується гомофонія між даними морфемами, а саме: кольору «червоний» і минулої форми дієслова «читати». З точки зору психології це називається невідповідністю. Невідповідність також «вирішується», оскільки гомофонія дозволяє тексту грайливо «стверджувати», що випадкове фонетичне накладання двох різних морфем виправдовує присутність двох значень у тексті.

Дослідження лінгвістичного гумору спочатку зосереджувалися на каламбурі, який, очевидно, є лінгвістичною проблемою. Більшість досліджень були таксономічними, створюючи складні класифікації явища, в першу чергу засновані на мовних факторах, що діють. Наприклад, каламбури часто класифікуються як парадигматичні або синтагматичні. Інші класифікації зосереджені на таких відмінностях, як омонімія (омофони та омографи), паронімія (часткова омонімія) тощо. Семантичним аспектом гумору нехтували, доки Семантико-скриптова теорія гумору» (англ. Script-Based Semantic Theory Of Humour – SSTH), запропонована В. Раскіним у 1985 році, не привернула увагу до лінгвістично заснованих гумористичних досліджень значення.

Книга В. Раскіна була надзвичайно успішною з двох основних причин: по-перше, це була перша послідовна, цілісна книга про семантику гумору; по-друге, він пов'язав лінгвістичне трактування гумору з ширшим полем дослідження гумору, забезпечивши ретельний огляд літератури та чітку епістемологічну позицію в галузі лінгвістики. Гумористика дає запитання, а лінгвістика дає відповіді.

Іншим фактором, що сприяє успіху Семантико-скриптової теорії гумору

(ССТГ) В. Раскіна, є те, що його можна узагальнити двома основними умовами. Необхідними і достатніми умовами того, щоб текст був смішним, є:

1. Весь текст або його частина є сумісною з двома різноманітними сценаріями.
2. Дві писемності, з якими сумісний текст, протилежні в особливому сенсі. [61, с. 99].

Дві передумови, у своїй простоті, приховують складну базову семантичну теорію. Це призвело до численних непорозумінь. Наприклад, теорія В. Раскіна — це явно теорія компетентності оратора, а не його продуктивності. ССТГ передбачає, чи даний анекдот має потенціал для сприйняття мовцями як гумористичний.

Інший надзвичайно важливий аспект теорії В. Раскіна, який був неправильно зрозумілий, полягає в тому, що В. Раскін заперечує корисність межі між семантикою та прагматикою. Отже, його теорію слід правильно визначити як семантичну/прагматичну теорію. В. Раскін зауважує, як і багато хто раніше, що жарти не відповідають принципу співпраці [29, с. 112]. В. Раскін вводить ідею недобросовісної комунікації для характеристики некооперативних обмінів (кооперативні обміни є добросовісними).

Як згадувалося, ідея про те, що жарти та гумор загалом є порушенням принципів співпраці, не є новою, але В. Раскін, а пізніше й С. Аттардо включили її в лінгвістику гумору [4, с. 227]. Існувала певна опозиція проти цієї точки зору, яка по суті намагалася заперечити реальність порушення. Найважливішим із них є Е. Гоатлі, який пропонує розглядати гумор як короткочасне порушення (або, як він каже, «знущання, відкладене порушенням») [28, с. 235]. С. Аттардо та В. Раскін представили розширення Семантико-скриптової теорії гумору (ССТГ) під назвою Загальна теорія вербального гумору (англ. the General Theory of Verbal Humor).

1.2.3 Загальна теорія вербального гумору. Загальна теорія вербального гумору звернулася до двох обмежень ССТГ: по-перше, ССТГ не розрізняла референційний і вербальний гумор, що не дивно, оскільки вони семантично

нерозрізнені; по-друге, і найважливіше, ССТГ не могла пояснити той факт, що деякі жарти сприймаються як більш схожі один на одного [5, с. 312].

Загальна теорія вербального гумору (ЗГТГ) пояснює ці факти, формулюючи шість ресурсів знань (параметрів або опцій, які потрібно вибрати):

1. Опозиція сценарію з оригінального ССТГ.
2. Логічний механізм, який обробляє вирішення невідповідності, введеної в опозицію сценарію.
3. Середовище, в якому відбувається оповідь.
4. Суть жарту.
5. Наративну стратегію, тобто те, як організовано текст (наприклад, багато анекдотів мають структуру серії, у якій після двох повторень події відбувається третій випадок).
6. Мова (мовний вибір) за допомогою якого вербалізуються попередні компоненти.

Головне твердження Загальної теорії вербального гумору полягало в тому, що шість ресурсів знань організовані ієрархічно, так що вибір у найбільш абстрактних, вищих ресурсах знань впливає на вибір у нижчих ресурсах знань. Ці відмінності відображаються в судженнях про схожість мовців, при цьому жарти, засновані на вищих ресурсах знань, сприймаються як більш різні [64, с. 127]. Таким чином, наприклад, два жарти з різною опозицією сценарію (наприклад, дурний жарт проти сексуального жарту) будуть сприйматися як більш несхожі, ніж два жарти з різними цілями (скажімо, польські та бельгійські жарти). Слід зазначити, що більшість жартів спирається на міфічні регіональні стереотипи, тому і поляки, і бельгійці вважаються «дурними» у США та Франції відповідно.

Подальше розширення ЗГТГ розширило ССТГ/ЗГТГ, який спочатку був розроблений з використанням корпусу жартів і залишався зосередженим на анекдотах у ітерації 1991 року, до всіх видів гумору, переданого мовою. Зокрема, аналізувалися довгі тексти, такі як оповідання [1, с. 105].

Основна відмінність між короткими гумористичними текстами, такими як анекдоти, і довшими виявилася в тому, що виникнення сценарної опозиції в анекдотах, як правило, відбувається в кінці тексту (технічно, в останній фразі останнього речення тексту), тоді як письмові опозиції трапляються в більших текстах, хоча й не випадково [17, с. 267]. Незважаючи на широке визнання ССТГ та ЗГТГ як «двох найвпливовіших лінгвістичних теорій гумору за останні два десятиліття», вони не були задумані й не могли стати остаточним словом у лінгвістичних дослідженнях гумору [10, с. 203].

Когнітивна лінгвістика розгорнула свій теоретичний апарат для аналізу гумору лише порівняно недавно. Ймовірно, найбільш значний внесок у вивчення гумору зроблено в області розмови та аналізу дискурсу.

Дж. Джефферсон виявив, що роль сміху в розмові була далеко не пасивною реакцією на гумор, а фактично використовувалася для виклику сміху та впливу на структуру розмови [35, с. 84]. Відтоді вивчення сміху стало окремою галуззю, і вчені торкаються таких поширених тем, як його акустичний опис, його розподіл у мові та навколо нього, а також його складний зв’язок із гумором: сміх може виникати без гумору, а гумор може виникати під час сміху, але вони далеко не є суміжною парою, як стверджували ранні припущення [15, с. 89-97; 75, с. 344-346].

Аналіз дискурсу розширив точку зору щодо того, як гумористичний статус обміну обговорюється між учасниками, до їхніх різних стилів і до соціальних функцій гумору [74]. Підсумовуючи, можна зазначити, що корпусна лінгвістика справила дуже значний вплив на сферу лінгвістики у дослідженнях гумору. Я погоджуюся з твердженням, як засіб і мета міжособистісного спілкування, гумор є ядерною частиною всіх культур, мов, ідіолектів і регістрів мови. Це поширене явище, яке проникає в усі аспекти суспільного життя.

Гумор досі вважається маргінальною галуззю всіх наукових досліджень. До останніх кількох десятиліть лінгвістика була незначним гравцем у вивченні гумору. Зараз лінгвістика є однією з провідних галузей дослідження гумору. Багато лінгвістів, таких як С. Аттардо, П. Грайс, В. Раскін та інші, зробили

великий внесок у цю область, що веде вивчення гумору в нову еру.

1.3 «Гумор» як мовне явище

Гумор відіграє важливу роль у повсякденному житті людей, особливо у спілкуванні. Він робить спілкування приємнішим, створюючи невимушену та веселу атмосферу розмови. Також гумор допомагає зменшити напругу, позбутися негативних емоцій та допомагає підтримувати особистий і соціальний баланс.

Визначення гумору є складним завданням. Відповідно до «Етимологічного словника англійської мови», у середині XXIV століття слово «humour» мало інше значення, а вже з 1520-х років гумор був пов'язаний з настроєм, тимчасового стану душі. Такі значення як «кумедність, жартівливий склад розуму» вперше зафіксовані у 1680-х роках [52].

У «Кембриджському словнику» є два варіанти правопису: британський «humour» та американський «humor». Якщо аналізувати перший варіант «humour», словник пояснює це, як «ситуація, у якій люди бачать, що деякі речі смішні, або можуть бути смішними» [13]. Щодо американського варіанту «humor», «Кембриджський словник» подає два значення: 1) сміх від побаченого або почутого; 2) посмішка, щоб допомогти співрозмовнику покращити настрій або уникнути його засмучення [14].

Зазирнувши у інший словник «Longman Dictionary», можна знайти інші значення: 1) вважати речі смішними; ситуація, у якій люди бачать, що деякі речі смішні, або можуть бути смішним (визначення співпадає з першим значенням з «Кембриджського словника»); 2) особливість речі або людини, що робить певну ситуацію кумедною та змушує людей сміятися [44].

Скориставшись «Академічним тлумачним словником української мови», можна дізнатися наступні значення: 1) «доброзичливо-глузливе ставлення до чого-небудь, спрямоване на викриття недоліків» [82]; 2) зображення певної ситуації у комічному вигляді; 3) ознака настрою [82]. Проаналізувавши визначення терміну «гумор» у вищеперерахованих словниках, ми можемо

виділити типові елементи: гумор – ситуація, у якій співрозмовники вважають щось кумедним, що спричиняє сміх.

Для того, щоб створювати гумор, мають бути присутні принаймні два агенти: один створює гумор, а інший вважає цю дію смішною. Таким чином, Е. Росс визначає гумор як «те, що змушує людину сміятися або посміхатися» [63, с. 1] і додає, що найчастіше сміх відбувається в групах людей. Тим не менш, це визначення далеко не правило, оскільки хтось також може сміятися від нервозності або сорому; також варто додати, що людина може знайти щось смішне, але при цьому зовсім не сміятися. Однак це не єдині визначення чи підходи, які має гумор.

У роботі «Una Taxonomía de los Actos Humorísticos» (1997) іспанські автори І. Віванцо, К. Віванцо та К. Зентено вважають доцільним говорити про гумористичний акт замість просто терміну «гумор» для того, щоб провести широке та систематичне дослідження його різних проявів. Концепція гумористичного акту дозволяє проаналізувати жарт в цілому з усіма його вимірами, такими як його контекст, його соціально-культурне або історичне походження [78]. Дане дослідження вищезазначених авторів надає важливості всім аспектам, які необхідно враховувати для аналізу жарту: контекст, аудиторія, жанр тощо.

Невідповідність – це ще одне актуальне поняття, коли йдеться про гумор. Насправді гумор породжується ексцентричністю ситуації, тобто зведенням нанівець або розривом того, що зазвичай очікується. Іншими словами, напруга, яка знімається, коли подія виявляється невідповідною попереднім очікуванням, створює комічний ефект. Е. Росс (1998) дотримується цієї лінії, описуючи «теорію невідповідності», яка зосереджується на елементі несподіванки та стверджує, що гумор виникає в результаті того, чого очікує аудиторія, і того, що насправді відбувається в жарт [63, с. 18]. Оскільки гумор створюється в середовищі невідповідності та двозначності, можна сказати, що метою гумору є не чітке спілкування, що є однією з найважливіших цілей використання мови. Ще однією найголовнішою ціллю гумору – розсмішити аудиторію.

У своїй книзі «The Language of Humour» Е. Росс вказує на те, що двозначність також є ключовим елементом гумору. Подвійні значення характерні для гумористичного вчинку, оскільки вони спонукають аудиторію думати про можливий результат, який згодом відкидається головною фразою. Кульмінація та кінцівка є ключовими елементами гумору [63, с. 8]. Д. Кристал (1995) стверджує, що саме кульмінація має бути частиною жарту [18, с. 404]. Тому жарти часто містять такі елементи:

1. Існує конфлікт між тим, що очікується, і тим, що насправді відбувається в жарті.
2. Конфлікт викликаний двозначністю на певному рівні мови.
3. Кульмінація або кінцівка дивують, оскільки це не очікувана інтерпретація, але вони вирішують конфлікт» [63, с. 8].

Проаналізувавши різні джерела, ми дійшли висновку, що гумор – досить складна тема для розгляду. Гумор завжди був присутній у людському спілкуванні, є його невід'ємною частиною. «Гумор» – це сміх від побаченого або почутого. Насамкінець я погоджуюся з автором Е. Росс, що працював з гумором, який стверджує, що жарти в основному породжуються появою несподіваного елемента в мові, а також двозначність відіграє важливу роль у гуморі.

РОЗДІЛ 2
МОВЛЕННЄВІ ЗАСОБИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ РІЗНИХ ТИПІВ ГУМОРУ ГЕРОЯМИ СЕРІАЛУ «H2O: ПРОСТО ДОДАЙ ВОДИ»

2.1 Методологія наукового дослідження

У науковій роботі використовується комплекс методів на різних етапах дослідження. У теоретичному розділі ми використовували емпіричний рівень, що включає в себе методи спостереження та порівняння. За допомогою методу спостереження ми активно шукали потрібні об'єкти та явища для дослідження, щоб отримати первинну інформацію у вигляді сукупності емпіричних тверджень.

У науковій роботі ми надали більшу перевагу дослідженню іронії та сарказму, тому що саме цих два види гумору найбільше домінували у серіалі. Іноді різницю між іронією та сарказмом важко помітити, тому ми використовували метод порівняння з метою розділити різницю між цими поняттями.

Також варто зазначити, що для нашого дослідження серед загальнонаукових методів ми обрали метод системного аналізу (для визначення основних понять з обраної теми: як різні науковці трактують поняття «гумор»). А також, щоб дослідити види та функції гумору був застосований метод стилістичного аналізу. Крім того, щоб дійти висновків, потрібно було поєднати класифікацію в єдине ціле, що є методом синтезу.

На етапі практичної роботи серед загальнонаукових методів ми обрали метод суцільної вибірки:

1. На першому етапі ми подивилися три сезони серіалу (78 серій) з метою визначити смішні моменти.
2. Наступним завданням було обрати 65 прикладів, де є комічний ефект.
3. Далі ми аналізували обрані приклади, а саме: дивилися на структуру речення, аналізували лексику, яка вживається для створення комічної ситуації. Для

перевірки значень обраної лексики – перевіряли її в словниках, що є методом дефініції.

Тому нашою метою є посортувати обрані приклади за типами гумору та знайти типові елементи, що будуть вказувати на характерні особливості обраного гумору. З метою пояснити комічну ситуацію в обраних прикладах для практичної частини використовується описовий метод. Інколи важко зрозуміти, де присутній комічний ефект у діалозі, тому потрібно надати ретельну інформацію про серіал, героїв, їхні характерні особливості та ситуації, при яких відбувався певний діалог. Для того, щоб порахувати кількісні дані та дійти висновку, який вид гумору найчастіше використовується у серіалі та за допомогою, яких мовленнєвих засобів, ми використовували метод вимірювання.

2.2 Особливості сюжету серіалу «H2O: просто додай води»

Матеріалом нашого дослідження є австралійський ситком «H2O: просто додай води», який є орієнтованим переважно на підліткову аудиторію. Серіал виходив у ефір з 2006 по 2010 рік і набуло популярності завдяки унікальному погляду на міф про русалок [16].

Серіал описує пригоди трьох дівчат-підлітків: Кліо, Емма та Рікі, які під час подорожі на таємничий острів Мако перетворюються на русалок після контакту з водою з чарівного місячного басейну. Кожна дівчина розвиває власну унікальну силу, пов’язану з водою: Кліо може рухати водою, Емма з легкістю заморожує, а Рікі – кип’ятити. Оскільки дівчата намагаються приховати свої нові здібності, вони справляються з проблемами повсякденного життя, школи та дружби. Однак зберігати їхню таємницю стає дедалі важче, особливо коли вони стикаються з іншими людьми, пов’язаними з чарівним світом острова Мако.

«H2O: Просто додай води» — це телевізійний серіал, який, хоча в основному орієнтований на підліткову аудиторію, пропонує кілька уроків і тем, які можуть зацікавити глядачів різного віку. Ось деякі з уроків, які можна винести з шоу:

Дружба та вірність: серіал підкреслює важливість дружби та вірності. Міцний зв’язок між Кліо, Еммою та Рікі допомагає їм справлятися з труднощами, з якими вони стикаються, будучи русалками. Вірність, яку вони демонструють одне одному, незважаючи на їхні відмінності, підкреслює силу, яка може вийти зі справжньої дружби.

Відповідальність за здібності: дівчата повинні навчитися відповідально поводитися зі своїми новознайденими здібностями русалки. Цей аспект сюжетної лінії навчає глядачів про наслідки наявності унікальних здібностей і важливості їх розумного використання.

Пристосовуваність до змін: раптове перетворення головних героїв на русалок змушує їх адаптуватися до нової реальності. Ця тема заохочує глядачів прийняти зміни та знайти способи долати несподівані труднощі в житті.

Індивідуальність і самовираження: кожен із головних героїв має особливу особистість, і серіал пропагує ідею, що бути іншим – це нормально. Це заохочує до самовираження та прийняття своїх унікальних якостей.

Наслідки таємниць: дівчата повинні тримати в таємниці тему русалок від решти світу, що призводить до різноманітних випробувань. Ця тема досліджує наслідки збереження таємниць і важливість довіри у стосунках.

Екологічна обізнаність: серіал включає екологічні теми, зокрема зв’язок персонажів із водою та містичними елементами, пов’язаними з островом Мако. Це може спонукати глядачів задуматися про їхній зв’язок із навколишнім середовищем і про вплив людських дій на природу.

Романтичні стосунки та спілкування: серіал досліджує романтичні стосунки та труднощі спілкування в контексті таємних ідентичностей героїв. Він торкається важливості відкритого та чесного спілкування у стосунках.

Зіткнення зі страхами та викликами: персонажі стикаються з різними страхами та викликами, пов’язаними як із їхніми здібностями русалок, так і з повсякденним життям. Серіал заохочує глядачів зіткнутися зі своїми страхами, подолати перешкоди та стати сильнішими через труднощі.

Серіал досліджує теми дружби, ідентичності та наслідків володіння

надзвичайними здібностями. Він поєднує в собі елементи фентезі, пригод і підліткової драми, що робить його привабливим і розважальним для цільової аудиторії. Дівчата повинні навчитися відповідально використовувати свої сили, протистоячи різноманітним загрозам, зокрема розкриттю їхніх таємниць іншими та потенційному зловживанню магічними властивостями острова Мако.

Хоча «H2O: Просто додай води» — це переважно серіал жанру фентезі та комедії, вищеперераховані теми й уроки роблять його не просто надприродною драмою. Споріднені аспекти дружби, особистісного зростання та відповідальності сприяють незмінній привабливості серіалу та його потенціалу передавати значущі повідомлення своїй аудиторії.

Ми обрали саме цей серіал для наукового дослідження, тому що у діалогах використовуються різні прийоми, засоби, слова та навіть цілі речення, щоб висвітлити смішні сторони життя. Варто ще додати, що цей ситком не досліджувався раніше з наукової точки зору. Оскільки у роботі ми працюємо з терміном «гумор», його типами та прикладами з серіалу «H2O: просто додай води», наше дослідження буде важливим, тому що у роботі ми будемо порівнювати, як в одному матеріалі дослідження вживаються різні типи гумору, а також як це мовленнєво відображається.

2.3 Головні герої. Їхні особливості характеру та гумору

2.3.1 Емма Гілберт. Емма Гілберт є однією з головних героїнь австралійського телесеріалу «H2O: Просто додай води». Емму зображують відповідальною, урівноваженою та турботливою. Вона часто бере на себе роль миротворця в групі русалок. Її зрілий і вдумливий характер сприяє стабільності тріо. Емма часто грає роль у вирішенні конфліктів у групі русалок. Її дипломатичний підхід і вміння бачити різні точки зору сприяють збереженню гармонії в колі друзів.

Протягом усього серіалу Емма демонструє лідерські якості, особливо в ситуаціях, коли русалки стикаються з проблемами або дилемами. Її здатність

раціонально мислити та приймати рішення сприяє загальній динаміці групи. Через те, що вона постійно хоче бути лідером та бути у центрі уваги стає часто комічним.

Також дівчина демонструє сильний зв’язок із навколишнім середовищем, зокрема океаном. Це відображає її турботу про збереження моря та її зусилля щодо захисту природного світу. Пристрасть Емми до охорони моря та захисту навколишнього середовища додає серіалу унікальний, а часом іронічний шар. Поєднання її турбот про навколишнє середовище з фантастичними елементами бути русалкою може створити тонкі моменти гумору.

Так як зазначалося вище, що дівчина характеризується відповідальним і турботливим персонажем, її гумор може бути не таким відвертим чи саркастичним, як у деяких інших героїв серіалу, оскільки вона вносить свій внесок у світлі моменти серіалу різними способами:

Емма часто демонструє сухий вид сарказму. Її дотепні зауваження та стримані жарти додають тонкого комедійного відтінку її характеру, особливо в ситуаціях, коли її відповідальний характер контрастує з більш спонтанними діями її друзів. Велика частина гумору, пов’язаного з Еммою, виникає через випробування та невдачі, пов’язані зі здібностями русалок. Реакція Емми на ці ситуації, будь то ненавмисне заморожування чогось або боротьба з наслідками їх таємниці, забезпечує комедійні моменти в серіалі.

Взаємодія Емми з іншими русалками, Кліо та Рікі, часто включає в себе грайливий жартівливий обмін. Динаміка всередині тріо сприяє загальному гумору серіалу. Хоча гумор Емми може бути не таким яскраво вираженим, як у деяких інших персонажів у «H2O: Просто додай води», її героїня вносить баланс у групову динаміку, додаючи нотку дотепності та витонченості комедійним елементам ситкому.

Персонаж Емми додає глибини «H2O: Просто додай води», поєднуючи в собі лідерство, співчуття та екологічну обізнаність. Її унікальна сила русалки та виклики, з якими вона стикається, сприяють загальному сюжету серіалу, роблячи її невід’ємною частиною тріо русалок.

2.3.2 Кліо Серторі. Кліо Серторі є однією з головних героїнь австралійського телесеріалу «H2O: Просто додай води». Спочатку Кліо зображують як сором'язливу та стриману дівчину. Її характер зазнає значного розвитку протягом серіалу, коли вона набуває впевненості, стає більш напористою та може самоствердуватися. Кліо є частиною тріо русалок разом з Еммою та Рікі. Динаміка їхньої дружби є центральною частиною серіалу. Характер Кліо створює відчуття вразливості та емоційної глибини групи.

Щодо особливих елементів гумору Кліо, так як згадувалося раніше: персонаж Кліо спочатку зображується сором'язливим і соціально незграбним, що призводить до комедійних ситуацій. Її дискомфорт у певних соціальних сценаріях, особливо на початку першого сезону, додає її характеру легковажності та відчутності. У міру того як характер Кліо розвивається і вона набуває впевненості, її почуття гумору стає більш вираженим. Контраст між її початковою сором’язливістю та тим, ким вона стає з часом, додає динамічний елемент гумору в серіалі.

Також у ситкому досліджуються стосунки Кліо з членами її родини, включаючи її молодшу сестру Кім, з якою у неї постійно суперечки з нотками гумору, де вона часто використовує іронію та різні виду сарказму: самопринизливий, лютий та неввічливий. Хоча Кліо не настільки відверто саркастична, як деякі інші персонажі, час від часу робить саркастичні або дотепні зауваження, особливо коли її героїня спілкується з сестрою та коли дорослішає. Ці моменти демонструють її зростаючу впевненість і додають рівень гумору в її спілкування.

Незважаючи на те, що спочатку Кліо була сором’язлива, у міру розвитку її характеру, Кліо проявляє почуття гумору та грайливість. Її спілкування з друзями, особливо з Льюїсом, включає в себе легковажні моменти та грайливі жарти. У серіалі помітне унікальне поєднання гумору, який часто характеризується сором’язливістю та подальшим зростанням Кліо. Дівчина бере участь у грайливих жартах і жартівливих бесідах зі своїми друзями, зокрема з Рікі та Еммою. Товариські стосунки всередині тріо русалок сприяють

загальному гумору ситкому.

Гумор Кліо у фільмі «H2O: Просто додай води» характеризується сумішшю незграбного та грайливого шарму, часто виникає парадокс у її жартах, що стає кумедно. У міру того, як її персонаж розвивається, і їй стає комфортніше, її почуття гумору стає невід'ємною частиною комедійних елементів серіалу.

2.3.3 Рікі Чедвік. Рікі Чедвік — один із головних героїв австралійського телесеріалу «H2O: Просто додай води». Нижче наведена ключова характеристика та аспекти персонажа Рікі Чедвік

Рікі зображується незалежною, свавільною та непокірною. Вона відома своїм жорстким і безглуздим ставленням, часто опираючись авторитетам. Незважаючи на свою наполегливу зовнішність, вона дуже піклується про своїх друзів і віддана їм. Протягом серіалу Рікі зазнає значного розвитку персонажа. Вона починає як дещо відсторонена та самовпевнена людина, але поступово стає більш відкритою для дружби.

Як і інші русалки, Рікі стикається з труднощами, пов'язаними зі збереженням її особи русалки в таємниці, орієнтуванням у шкільному житті та виконанням обов'язків, пов'язаних із її силами. Серіал досліджує, як ці виклики впливають на її стосунки та особистий розвиток. Крім того, Рікі є конфліктною дівчиною, їй важко стримати свої емоції. Якщо виникає суперечка, дівчина стає агресивною та може висказати те, що думає, що може бути неприємним для інших.

Часто коли хоче образити когось, використовує сарказм. Тому дівчина відома своїм сухим почуттям гумору та гострим розумом. Її гумор часто здається саркастичним і відвертим, що відображає її незалежну та непокірну особистість. Коли дівчина жартує саркастично, часто використовує ще іронію та різкі зауваження, щоб висловити свою думку. Її саркастичні коментарі часто служать захисним механізмом і сприяють її жорсткому зовнішньому вигляду. Наприклад, стикаючись із викликами чи перешкодами, Рікі може відповісти

дотепним і саркастичним зауваженням, щоб покращити собі настрій.

До того ж гумор Рікі характеризується сухою дотепністю, а саме часто використовує сухий вид сарказму, що додає комедійного елементу серіалу. Її здатність демонструвати безглуздий гумор навіть у надприродних чи драматичних ситуаціях робить її взаємодію з іншими персонажами цікавою. Коли Рікі жартує з подругами – жарти сприяють безтурботним і комедійним моментам у серіалі.

Жарт між трьома головними героями часто включає грайливі кепкування та дотепні зауваження. Щодо реакції Рікі на звичайні повсякденні ситуації часто пронизані гумором. Її унікальний погляд на те, як бути русалкою та підлітком, додає серіалу комедійний відтінок.

Гумор Рікі в «H2O: Просто додай води» відіграє важливу роль у збалансуванні більш драматичних і фантастичних елементів серіалу. Її дотепні та саркастичні зауваження сприяють загальному шарму персонажа та роблять її сцени приємними для глядачів.

2.3.4 Льюїс Маккартні. Льюїс Маккартні — значущий персонаж австралійського телесеріалу «H2O: Просто додай води». Льюїс є центральною фігурою в житті трьох головних русалок — Кліо, Емми та Рікі. Льюїс спочатку дружить з Кліо, і його персонаж стає все більше залученим до русалок у ході серіалу. Він дізнається про секрет дівчат і пізніше стає найкращим другом та надійним союзником, допомагаючи їм справлятися з труднощами, пов’язаними з русалками, зберігаючи при цьому свою особу.

Льюїс зображений як розумний юнак, який має сильний інтерес до науки та морської біології. Його допитливість і знання відіграють важливу роль у спробах персонажів зрозуміти походження та наслідки своїх здібностей русалки.

Льюїс часто виступає в ролі розв’язувача проблем у групі, використовуючи свій інтелект і винахідливість, щоб допомогти русалкам подолати труднощі та дилеми, пов’язані з їхнім секретом. Його науковий підхід

сприяє практичним аспектам сюжетної лінії. Хоча Льюїс відомий своїм інтелектом і навичками вирішення проблем, він також забезпечує комічний рельєф у серіалі, так як хлопець проводить наукові дослідження у тих ситуаціях, коли немає потреби. Крім того, його спілкування з русалками та гумористичні моменти додають серіалу легкості.

Персонаж Льюїса Маккартні вносить баланс інтелекту, гумору та справжньої дружби у «H2O: Просто додай води». Хлопець відомий своїм дотепним, а часом і незграбним почуттям гумору. Якщо розглядати гумор, який використовує хлопець, то можна впевнено стверджувати, що юнак вдається до ситуативної іронії та самопринизливого гумору, висміюючи себе або легковажно ставлячись до власних недоліків. Цей тип гумору може допомогти зробити персонажа більш близьким до аудиторії. Також його гумор часто включаю розумні зауваження та інтелектуальний жарт. Це додає його характеру неповторного та ботанського шарму. Подібно до сухої дотепності Рікі, Льюїс демонструє сухий вид сарказму. Його незворушна мова та стримані жарти створюють загальну комедійну атмосферу серіалу. Гумор Льюїса також проявляється в його ролі друга, який підтримує русалок. Його готовність допомогти їм, навіть перед обличчям надприродних викликів, часто супроводжується жартівливими зауваженнями та спостереженнями.

Час від часу Льюїс опиняється в незручних або жартівливих ситуаціях, особливо під час спілкування з русалками. Незалежно від того, чи йдеться про виклики їхньої таємниці, чи про магічні елементи, його реакції створюють комічне полегшення.

Персонаж Льюїса Маккартні додає «H2O: Просто додай води» легкий і гумористичний вимір. Його суміш інтелекту, незграбного шарму та ситуативного гумору сприяє загальній привабливості серіалу, що робить його улюбленим персонажем серед шанувальників.

2.4 Класифікація гумору

Гумор – це літературний інструмент, який змушує аудиторію сміятися або

має на меті викликати розвагу чи сміх. Його мета – розбити одноманітність, нудьгу, розслабити глядачів. Використовуються різні засоби, лексичні одиниці та речення, щоб висвітлити нові та смішні сторони життя. Гумор часто зустрічається в літературі, театрі, кіно та рекламі, де головна мета – порадувати аудиторію.

Гумор є одним з найефективніших літературних засобів для догоджання аудиторії, оскільки він робить сюжет цікавим. Насамперед гумор виконує багато функцій у літературному творі та кіно, оскільки він викликає інтерес у читачів та глядачів, підтримує їхню увагу, допомагає їм налагодити зв'язок з героями та акторами. За допомогою цього інструменту покращується якість творів та фільмів, догоджаючи аудиторії. Крім того, найбільш домінуючою функцією гумору є створення несподіванки. Оскільки ми аналізуємо кумедні ситуації з серіалу, ми виокремлюємо наступні види гумору: фізичний, самопринизливий, чорний, абсурдний, парадокс, іронія, сарказм.

2.4.1 Фізичний гумор. Фізична комедія є однією з найдавніших форм гумору в людській культурі. Спостереження за тим, як інша людина падає, брудниться, отримує ляпаса, спотикається через перешкоди чи виконує трюк, завжди було популярним джерелом розваги для аудиторії будь-якого віку. Фізичний гумор заснований на русі, оскільки дія є однією з найбільш споконвічних людських форм вираження, яка передує мові та словесному гумору. Фізичний гумор – вид гумору, коли хтось використовує перебільшені або дикі рухи тіла.

Фізична комедія часто залежить від почуття злорадства, таємного задоволення, яке глядач може отримати, спостерігаючи за нещастям, справжнім чи уявним, виконавця. Фізична комедія — це не обов'язково стримана форма розваги, оскільки багато мімів і комедійних акторів можуть розповідати складні історії лише рухами тіла [58].

Часто телевізійні ситкоми поєднують фізичну комедію в певні сцени для джерела комічного полегшення. Зазвичай сцени не покладаються виключно на

цю форму, оскільки вона зазвичай не передає історію. У матеріалі нашого дослідження – серіал «H2O: просто додай води» ми натрапили на приклади фізичного гумору.

Першим кумедним моментом є те, як Нейт намагається облити водою Льюіса, який рибалить, і, зрештою, спроба облити Льюіса вдалася. Наступним прикладом є повільна реакція Рікі на пожежу, яку ж вона сама спричинила та комічне вираження здивування на наслідок її дій. Ще одним прикладом є те, як ведуча конкурсу краси оголошувала переможницю з надмірними фізичними рухами, що є кумедним як для глядачів за екраном телевізора так і самих акторів.

У 14 серії першого сезону відзначається День народження Кліо. На її шістнадцятиріччя батько Кліо запросив клоуна. Клоуни переважно зосереджені на фізичному та візуальному гуморі через їхні природні обмеження щодо діалогів. У даній серії спочатку цирковий клоун робить перебільшений вихід, потім під час виступу робить смішні гримаси, а вкінці отримує удар кулаком у потилицю – це все приклади фізичної комедії. Правда про аудиторію полягає в тому, що спостерігати за нещастям чи болем виконавця є фізіологічне таємне задоволення. Часом це може бути боляче дивитися, але все ж воно викликає сміх у людей [16].

Розглянемо наступний приклад: Емма плаває в басейні і знову стала русалкою, хоча напередодні повний місяць мав би забрати її сили. Це бачать її подруги: Кліо та Рікі.

Cleo: The same thing happened to us. We came to warn you.

Emma: But Miss Chatham was really clear. We gave away our powers.

(У цей момент заходить Льюїс і чує, про що вони говорять).

Lewis: Only for 12 hours.

Rikki: What do you mean?

Lewis: It's temporary. During a lunar eclipse the moon pool draws away your powers for twelve hours.

Emma: She didn't say that.

Lewis: She did to me. She said if you guys believe that your powers were gone forever, so too was Dr. Denman. It's funny because she told me not to tell you.

(Всі три дівчини здивовані)

Lewis: What's up?

(Кліо за допомогою своєї сили піднімає величезний струмінь води і на ньому тримає Льюіса).

Lewis: Come on, you can't do this. Where's your sense of humour?

Emma: Next time you'd better remember who his friends are [67].

Першим прикладом фізичного гумору у вищенаведеній ситуації є те, що Емма вирішила поплавати у басейні, як звичайна дівчина, як раптом: вона перетворюється знову на русалку. Вираз обличчя, що передає шок та здивування є також прикладом фізичної комедії. Пізніше Льюіс перебуває на струмені води, що є кумедним для його подруг та глядачів.

Наступним епізодом є ситуація, де часто люди отримують травми, можуть посковзнутися та впасти, або на них щось падає – такі ситуації також можуть розсмішити глядачів. У 10 серії другого сезону Кліо вирішила прослідкувати за колишнім хлопцем та його новою дівчиною. Вона пішла за парою в ліс, де заховалася за стовбуром дерева, що росте недалеко від водоспаду. Пізніше дівчина розуміє, що взагалі не чує діалогу між Льюісом та Шарлотою [16].

Cleo is watching Charlotte and Lewis and suddenly she can't see them well.

Cleo: I can't see them (comes closer, slips and falls into the water) [72].

Кліо намагається підійти ближче, аби чітко почути їхню тему розмови, як раптом вона не може встояти на ногах. Дівчина посковзнулася через свою допитливість на вологому листі, що лежало на землі під деревом і падає у воду, що є також прикладом фізичного гумору

2.4.2 Самопринизливий гумор. Самопринизливий гумор або самоіронія є формою самосвідомості, але людина, яка використовує цей гумор, лише вказує на те, що, на її думку, є негативним або те, що їй не подобається в собі, але говорить це вголос у смішній, жартівливій формі. Якщо мовець

використовує самоіронію, він намагається зробити себе, свої здібності або досягнення менш важливими [8].

Коли хтось є майстром самопринизливого гумору, це означає, що він добре вміє принижувати або навмисно висміювати себе, щоб потішити інших. Це робиться таким чином, щоб усі сміялися, а не сумували. Самопринизливий гумор змушує людей почуватися комфортно, тому що людина виглядає справжньою, скромною та здатною зробити себе настільки вразливим, щоб сміятися над собою.

Використовувати самопринизливий гумор не є чимось новим, найбільш поширений він у ситкомах та соціальних мережах, як твіттер. Наприклад у серіалі «H2O: просто додай води» розмова відбувалася наступним чином:

Zane: Lewis, are you kidding me? You are a meathead!

Lewis: I'm not a meathead, I'm just an idiot [72].

Подібна ж ситуація відбувається пізніше:

Rikki: Okay, so what are we gonna do?

Lewis: Let me think, let me think. But I can't think, I'm an idiot [72].

Наступним прикладом для нашого аналізу є 14 серія першого сезону про День народження Кліо. Дівчина взагалі не любить цей день і не бажає святкування та привітань. Ввечері вона заходить до кафе, де бачить багато своїх знайомих з кульками і каже: *Is today garbage day? I did not know that someone celebrates the day in my honor* [72].

Результати наступних досліджень показали, що принизливий гумор може допомогти в деяких аспектах, наприклад, впоратися з гнівом, і може покращити психологічне благополуччя та комунікабельність. Жарти про психічне здоров'я можуть бути способом спілкування з іншими, а також способом демонстрації вразливості та відкритості щодо свого психічного здоров'я. Інші, почувши такі жарти, можуть відчути, що вони не самотні і що тисячі інших людей відчувають те саме, що й вони [69].

Більшість досліджень показали, що таке відверте негативне ставлення до себе – навіть якщо це зроблено в жартівливій формі – має шкідливий вплив на

психічне розпачливе здоров'я та може негативно вплинути на професійний успіх. Деякі люди можуть вважати, що хтось, хто використовує такий гумор, є «жалюгідним» і має негативну присутність, а висловлювання песимістичних речей про себе вголос дає більше боєприпасів проти себе [69]. Незважаючи на те, що гумор, який веде на поразку, використовується для того, щоб знизити очікування щодо інших і себе, він також може налаштувати мовця на невдачу.

Таким чином, меми можуть бути смішними, зрештою вони можуть бути просто сумними. Якщо людина використовує самоіронію весь час, це також може стати перешкодою для спілкування з іншими людьми, оскільки вони бачать лише негативні сторони. Зрештою, почуття гумору в кожного різне, але коли воно доходить до того, що все в ньому негативне, це може вплинути не лише на оточуючих, але й на власне самопочуття та сприйняття себе.

Проте, незважаючи на це, людина, яка самопринижує себе, знає свої слабкості та недоліки, і головне є те, що вона не боїться вказувати на них, часто в жартівливій формі. Деякі люди егоїстичні, постійно говорять про те, які вони чудові. Протилежний тип людини — самоприниження або самоіронія, зосереджується на власних недоліках і навіть жартує про те, що він низький, неуспішний або не такий розумний. Самоприниження зазвичай вважається хорошою рисою. Своєрідне почуттям гумору в деяких ситуаціях навіть вважається важливою якістю.

Ефективним методом нейтралізації негативної інформації про себе може бути самопринизливий гумор. Дослідження, проведене Бредом Біттерлі та Морісом Швейцером, показало, що людей сприймають як більш теплих і компетентних, коли вони розкривають негативну інформацію про себе з гумором, ніж коли вони розкривають це серйозно. Коли вони додають гумору до розкриття інформації, їхні партнери вважають негативну інформацію менш правдивою та менш важливою.

Однак переваги самопринизливого гумору мають межі. Серед людей із нижчим статусом це може призвести до негативних наслідків, якщо відповідна риса чи навичка є важливою сферою компетенції. Наприклад, статистик може

більш безпечно відпускати самопринизливі жарти про свій правопис, ніж про свої статистичні навички. Тому, обговорюючи ключові компетенції, інша форма гумору може краще служити меті. Також потрібно уникати використання гумору для виявлення своїх невдач у ситуаціях, коли легковажність буде вважатися недоречною (наприклад, коли даєте свідчення в суді) або коли провал сприймається як настільки серйозний, що жартувати з цього приводу було б нетактовно.

Отже, з вищесказаного можна дійти висновку, що самопринизливий жарт може не тільки розвіяти незручну ситуацію, але й підвищити рівень емоційного благополуччя. Хоча самоприниження корисно лише в помірних кількостях. З проведених досліджень ми дійшли висновку, якщо постійно говорити про себе у спосіб, який принижує себе, з часом ці коментарі та переконання стають частиною сприйняття себе та впливає на самооцінку. Такий гумор навіть може бути повільним руйнуванням основи вашого самовідчуття з часом.

2.4.3 Чорний гумор. Існує багато різних видів гумору, але чорна комедія є одним із найпопулярніших і широко використовуваних стилів гумору. У 1935 теоретик сюрреалізму Андре Бретон інтерпретував твори Дж. Свіфта. Дж. Свіфт, мабуть, найбільш відомий своїм нарисом «Скромна пропозиція», в якому сатирично натякає, що ірландці можуть вирішити свої економічні проблеми, продаючи своїх дітей багатим як їжу. Тоді технічно виник термін «чорний гумор».

Широка громадськість не була повністю знайома з визначенням чорного гумору до 1965 року, коли на ринок вийшла книга Андре Бретона під назвою «Антологія чорного гумору». Це був роман-антологія з короткими творами, написаними також такими, як Е. Олбі, Т. Пінчон і Дж. П. Донліві. Це була перша антологія, повністю присвячена жанру чорної комедії.

Чорна комедія, також відома як «чорний гумор» – це жанр кіно та літератури який стосується тем, які традиційно вважаються серйозними або темами табу. Цей тип гумору зазвичай включає використання сарказму, іронії,

щоб викликати сміх у незручних ситуаціях. Також він використовується для коментування суспільства, а також для подання коментарів через сатиру та іронію [53].

Чорна комедія – це стиль гумору, який контрастує зі звичайними комедійними сюжетами, що мають похмурий, тривожний, хворобливий і сатиричний характер, який спирається на такі теми, як смерть, страждання, злочинність і бідність. Чорна комедія контрастує з більш традиційною комедією тим, що висвітлює трагічні чи болючі обставини.

Метою чорного гумору полягає в тому, щоб викликати сміх через темні теми, дивлячись на світлу сторону. Також чорний гумор використовують для того, щоб розважити, представивши щось шокуюче та несподіване. Хоча зазвичай його використовують лише для того, щоб шокувати, його також можна використовувати, щоб викликати серйозні роздуми та дискусію про теми, про які люди, можливо, не хотіли б говорити інакше.

Іноді жарт не допомагає підняти настрій, і єдиний вихід – це кинути кілька жартів про речі, над якими зазвичай не варто сміятися, як-от смерть, хвороби чи депресія. Чорний гумор – стиль комедії, де мовець трактує щось серйозне або сумне у жартівливому способі. Деякі люди знаходять гумор у неприємних ситуаціях. «Темною» темою може бути смерть або теми, які вважаються неприємними для обговорення. Це тип гумору, який, швидше за все, образить інших. Жарти з темним гумором слід розповідати лише між найближчими групами друзів. Чорний гумор у фільмі можна простежити практично з моменту його появи, він був надзвичайно популярним протягом останніх 20 років [53]. Тож у матеріалі нашого дослідження ми натрапили на приклади чорного гумору:

1. Cleo: What if we can't call anyone? What if nobody finds us?

Rikki: We'll have to draw straws and decide which one of us the others will eat [67].

Кліо сильно хвилюється через те, що вона з друзями потрапили на безлюдний острів і не можуть звідти вибратися. Рікі, яка вирішила підтримати дівчат, вжила такий лякаючий вираз «W*e'll have to draw straws and decide which one of*

us the others will eat», але в той же час кумедний.

2. Kim: I have 89 for mathematics, 85 for science and 93 for English.

Dad: That's the best report you've ever had.

Kim: I'm almost the best in my year. If Lucy Roberson got hit by a bus, I'd be the top of the class [67].

Речення «*If Lucy Roberson got hit by a bus, I'd be the top of the class*» зі змістом чорного гумору. Якби щось сталося з однокласницею Кім, Кім точно була б найкращою ученицею в класі.

Однак жанр чорної комедії, як правило, зосереджується на смерті відкритим способом, що полегшує людям справлятися з власною смертністю, не боячись бути засудженими. Використання чорної комедії допомагає людям пережити почуття, які вони, можливо, не змогли б впоратися інакше.

3. Rikki: Hi, guys!

(All friends are upset)

Rikki: Did someone die?

Emma: We were just talking about movies [73].

Друзі просто обговорювали фільми, але без виразу обличчя. Коли друзі перестали говорити, в цей момент підійшла Рікі. Глядачі, які є фанатами серіалу, добре знають її характер. Коли хтось сидить засмученим, для неї це показник того, що сталося щось неприємне та навіть трагічне.

Підсумовуючи, варто зазначити, що гумор часто сприймають як спосіб впоратися з труднощами. Чорний гумор — це не просто чорна комедія; це конкретно означає бути смішним, незважаючи на те, що відбувається щось жахливе.

2.4.4 Абсурдний гумор. Абсурдний гумор (або сюрреалістична комедія) — це тип гумору, який обертається навколо нелогічних ситуацій, поведінки та абсурдних персонажів, які змушують вас сміятися просто тому, що вони смішні та несподівані. Головна мета абсурдного гумору – створити дивні крайнощі у досить типових ситуаціях. Смішним є елемент несподіванки та

непередбачуваності: чим більш неправдоподібною і дивною є ситуація, тим смішнішою вона стає [23].

Абсурдний гумор створюється несподіваним зіставленням термінів, створюючи дивні комбінації ідей, використовуючи техніку нелогічного висновку та багато прийомів, які можуть призвести до нелогічної ситуації. Як і інші форми гумору, сюрреалістична або абсурдна комедія: перебільшує речі, вводить аудиторію в оману, є раптовою і застає глядачів зненацька, завжди є нелогічний фактор.

Абсурдний гумор також може бути продуктом незвичайної життєвої ситуації, коли повідомлення та жести стають недоречними, несинхронізованими, невідповідними там, де вони відбуваються, і ця зміна викликає сміх. Так як жести, чиє значення чи дія, яке він створює, може суперечити значенню, яке передається мовним повідомленням, яке його супроводжує. Життєва ситуація може бути самодостатньою, щоб сприйматися як абсурдна без потреби в мові, щоб розкрити її смішний і невідповідний вигляд (випадок бурлескних сцен німого кіно чи фарсу).

Адресант абсурдного жартівливого повідомлення може прагнути розчарувати очікування одержувача, пропонуючи в повідомленні висновок, який не відповідає його передумовам, викликаючи розбіжність з очікуваними висновками логічного аналізу ситуації у звичайному світі та сенсу про який одержувач думає. Таким чином повідомлення набуває логічного, але безглуздого вигляду [81].

Варто додати, що абсурдний гумор близький до нісенітниці, нелогічний. Можна відзначити, що філософ Е. Кант стверджував, що «гумор народжується, коли розум сприймає ненормальний, несподіваний або дивний факт, одним словом, невідповідний і порушує нормальний порядок речей» [38]. Нелогічність, емоційне дистанціювання, непослідовність і парадоксальність – це наслідки абсурдного гумору.

Тому спробуємо провести різницю між абсурдом і нісенітницею, оскільки нісенітницею є «почуттям гумору, застосованим до слів», тобто воно «звільняє

мову, дозволяє механіці слів працювати» [38]. Нісенітниця знаходить абсолютно природним те, що є, залежно від обставин, відвертим абсурдом, урочисто сформульованим парадоксом, комічним парадоксом чи гротескним міркуванням». Тоді як абсурдний гумор, а не на рівні механіки слова, був би на рівні механіки мови, оскільки він організовує слова, зберігаючи певну зрозумілість для інтерпретації 1. Таким чином, в абсурдній нісенітниці може бути навпаки не обов'язково правда.

Сюрреалістичний гумор переважно використовують у кіно, де ситуації переходять до абсурду, логічно слідуючи наслідкам малоймовірних та перебільшених передумов. Сюрреалістичний або абсурдний гумор – це форма гумор, яку можна помітити і в серіалі «H2O: просто додай води»: подруги опинилися на острові, де знаходиться вулкан з басейном всередині, у якому вирішили поплавати. На наступний ранок, при торканні води, вони стають русалками. Результат настільки дивний, що для деяких це стає смішним. Також абсурдна ситуація у серіалі є наступна: подруги, повністю розуміючи наслідки повного місяця у басейні вулкану, все одно пливуть до остова Мако, де знаходиться цей басейн [16].

Розглянемо наступні приклади абсурдного гумору у серіалі:

1. Cleo: Looking for this?

Lewis: Cleo, what are you doing?

Cleo: Nothing, I just felt like a swim.

Lewis: Is everything alright?

Cleo: Yeah. No, not really. It's my dad, he's…

Charlotte: Lewis, should I pack up everything?

Lewis: (To Charlotte) Yes, that would be great. Thank you. (To Cleo) You were saying?

Cleo: What is she doing here?

Lewis: She's just fishing.

Cleo: At our old fishing spot?

Lewis: Come on, Cleo. We're just hanging out. That's all.

(Cleo is leaving and pulls the bait).

Lewis: Cleo, Cleo!

Charlotte: Lewis, I think you've caught a fish. Aren't you going to get that?

Lewis: I'm not sure if I should. (The fishing rod falls into the water) Mm, I think that's one that got away [72].

Комічна ситуація виникає у тому, що Кліо сама розірвала стосунки з Льюісом, але паралельно постійно цікавиться його особистим життям. Тут приклад того, що її образив той фактор, що хлопець привів на місце, де вони раніше разом відпочивали, іншу дівчину – Шарлотту. Замість того, щоб далі продовжити розмову, вона бере у руку наживку та відпливає від місця риболовлі, щоб вудочка зірвалася. Цим вона хоче показати, що Льюіс її сильно образив. Але при цьому хлопець не подає виду, що щось не так, а навпаки підігрує ситуації та використовує фразу «*I think that's one that got away*» [67].

2. I've lost my job, and I can't see any escape. So, it's time to drink some juice [67].

3. I hate prune juice. Mmm, I will order it anyway [67].

4. Kim: Mum's just about to start making dinner. She told me to ask you, guys, if you wanna stay.

Cleo: I'm starving. What are we having?

Kim: Fish [67].

Після того, як у Кліо померла рибка, вона довго була засмучена. Знаючи це, мама готує на обід рибу. Тому тут виникає комічна ситуація з абсурдним гумором.

5. Lewis: Charlotte?

Charlotte: Lewis? I thought you were sick.

Lewis: I am. I mean, I was (coughs). What are you doing here?

Charlotte: I thought I'd do you a favor, pick up the award.

Lewis: That's very considerate of you. Wow!

Charlotte: This is great! Now we can go together like we planned.

(Cleo enters the café).

Cleo: Lewis, I came to … Charlotte?

Charlotte: Cleo?

(The girls stand in front of him with their arms crossed).

Lewis: It's a very funny story.

(The girls sigh and leave the café) [72].

Льюіс має поїхати на офіційну зустріч, де йому мають вручити нагороду і при цьому можна ще когось запросити з собою на таку грандіозну подію. Він запросив спочатку Кліо, а потім ще Шарлотту. Льюіс не хоче обирати між дівчатами та прикидається ніби захворів. Пізніше юнак їх повідомляє, що не йде на зустріч. Дівчата повірили і вирішили самі забрати винагороду. Коли приходять в кафе, там стоїть Льюіс, а це їх дивує, тому що хлопець повинен був залишитися вдома та лікуватися. Крім того, дівчата одягнені в однакові сукні, тому це створює комічний ефект з абсурдним сюжетом.

6. Cleo: Dad, I was wondering what you're doing tonight? Because Emma and Rikki…

Dad: Sorry, Cleo. Middle of the week. No friends over on a school night.

(Cleo's dad is leaving the room).

Cleo (to Emma and Rikki): Don't worry. I'll wear him down [73].

Кліо, знаючи батькову відповідь наперед, наважилася запитати, чи можуть її подруги переночувати у неї вдома, що є дійсно абсурдною ситуацією. Вираз «*wear sb down*» є фразовим дієсловом і створює комічну ситуацію в діалозі, тому що Кліо добре знає, що тато не дозволить її друзям переночувати. Адже раніше вона домовилася з татом, що подруги можуть залишатися на ніч лише у вихідні.

З вищенаведених прикладів, можна дійти висновку, що такий вид жарту навмисно порушує загальну логіку та змушує людей розсміятися. Абсурдний гумор процвітає у звичайних повсякденних ситуаціях, де ніхто не чекає жарту. Ключовими моментами абсурдного гумору є: говорити зовсім не пов'язані думки в звичайних розмовах, безглуздо відповідати на запитання, використання малоймовірних сценаріїв. Несподіваний і абсолютно безглуздий момент застає читачів зненацька, а іноді може бути неймовірно смішним.

2.4.5 Парадокс. Людям часто важко повністю зрозуміти використання парадоксів. Хоча вони просто висувають суперечливі фрази чи твердження, які стоять поруч, вони служать дещо іншим цілям у мові та літературі.

Парадокс — це фігура мови, яка нібито призводить до нелогічної суперечності або ситуації, яка суперечить здоровому глузду та міркуванням. Парадоксальні твердження суперечать самі собі, створюючи рідкісне відчуття глибини мови. «Парадокс» походить від французького слова «paradoxe», що означає «твердження, що суперечить загальноприйнятим переконанням чи очікуванням». Грецьке слово «paradoxon» означає протилежне очікуванню [84, с. 137].

Часто можна сплутати парадокс та абсурд, тому виникає наступне запитання: яка різниця між парадоксом та абсурдом? Абсурд також може бути парадоксальним, якщо його неможливо осягнути розумом. Але в контексті абсурду цей термін зазвичай вживається в більш конкретному значенні. Відповідно до більшості визначень, це включає конфлікт, розбіжність або зіткнення між двома речами.

У застарілих термінах різниця між парадоксом і абсурдом полягає в тому, що парадокс – це твердження, в яке важко повірити, або яке суперечить загальним переконанням, тоді як абсурд – виникнення нелогічної ситуації та нелогічного висновку через використовування багато дивних комбінацій ідей та рухів, що одні одному перечать.

Насправді парадоксальні ситуації можна знайти в різних областях, включаючи філософію, математику, літературу та кіно. Вони часто спонукають до роздумів, викликають інтелектуальну цікавість і спонукають до глибшого вивчення припущень і переконань [42]. Існує два основних типи парадоксів: логічний та літературний.

Логічний парадокс, як правило, зустрічається в літературі, кіно, у спілкуванні. Логічний парадокс — це тип парадоксу, який виникає в сфері логіки чи міркування. Тобто суперечить логічному мисленню та вважається нерозв’язним. Такий вид парадоксу часто включає твердження або пропозиції,

які при аналізі за стандартними логічними правилами призводять до суперечливих висновків. Логічні парадокси ставлять під сумнів узгодженість наших логічних міркувань і можуть розкрити обмеження або двозначності в нашому розумінні логіки.

Одним із класичних прикладів є «liar paradox» у твердженні «This statement is false». Якщо твердження істинне, то воно повинно бути хибним, але якщо воно хибне, то воно має бути істинним, що призводить до протиріччя [42].

Іншим відомим логічним парадоксом є парадокс, сформульований філософом і логіком Б. Расселом. Парадокс виникає в теорії множин і ставить під сумнів логічні основи математики. Парадокс передбачає розгляд множини всіх множин, які не містять самих себе. Якщо ця множина містить себе, це призводить до протиріччя, але якщо вона не містить себе, це суперечить визначенню множини. Цей парадокс відіграв значну роль у розвитку сучасної логіки та теорії множин.

Логічні парадокси можуть бути інтригуючими головоломками, які спонукають до подальшого дослідження та вдосконалення логічних систем. Вони висвітлюють проблеми та тонкощі, властиві побудові послідовних і комплексних систем міркувань. Також варто додати – те, що зараз іноді називають «логічними парадоксами», є набагато менш неоднорідною сукупністю: це група антиномій, зосереджених на понятті самореференції, деякі з яких були відомі в класичні часи, але більшість з яких стали особливо помітними. в перші десятиліття минулого століття.

Над темою парадоксу раніше працювали філософи. В. Квайн виділив серед парадоксів такі антиномії. Він зробив це, спочатку виділив «правдивий» і «хибний» парадокси, які, хоч і загадкові загадки, після деякої перевірки виявилися явно правдивими або явно хибними. Крім того, однак, існували парадокси, які «створюють самосуперечність загальноприйнятих способів міркування», і які, як вважав американський філософ В. Квайн, встановлюють, «що певний мовчазний і надійний зразок міркування повинен бути виражений, і відтепер його потрібно уникати або переглядати» [84, с. 112].

Між часами Арістотеля та кінцем дев’ятнадцятого століття, коли працював Г. Кантор, був період середньовіччя, коли парадокси логічного типу інтенсивно розглядалися, що відбувалося в чотирнадцятому столітті. Визначними особами були П. Венеціанський, який жив наприкінці того століття, та Ж. Бурідан, який народився безпосередньо перед ним. Кожен із цих авторів, безсумнівно, залишиться назавжди як взірець уважності та ясності, необхідних для того, щоб позбутися від труднощів, які пов’язані з парадоксом.

Щодо літературного парадоксу — це парадоксальні протиріччя (зазвичай зустрічаються в літературі), які вирішують розкрити глибший зміст, ніж те, що неминуче видно на поверхні. У літературі літературний парадокс — це твердження чи ситуація, які на перший погляд здаються суперечливими, але розкривають глибшу істину чи складність. На відміну від логічних парадоксів, які ґрунтуються на формальних міркуваннях і логіці, літературні парадокси часто більш суб’єктивні та відкриті для інтерпретацій. Письменники використовують літературні парадокси, щоб створити шари значення, спонукати до роздумів і передати складні емоції чи ідеї.

Літературні парадокси також можна знайти в поезії, де поети часто використовують мову у спосіб, що виходить за межі буквального значення. Зіставлення, здавалося б, суперечливих ідей може викликати сильні емоції та спонукати читачів глибше замислитися над складністю людського досвіду. Фактично літературні парадокси додають глибини, нюансів і двозначності написаному слову, запрошуючи читачів взаємодіяти з текстом на багатьох рівнях і розглядати різні точки зору та інтерпретації.

Приклади парадоксу з матеріалу нашого дослідження наведені нижче:

1. Rikki: I can handle anything but jokes [72]*!*

Ми знайомі з характером та вподобаннями Рікі. Це очевидно, що вона полюбляє з усіх жартувати, тому вона насправді може всюди себе тримати в руках крім того, аби з когось не пожартувати.

2. Rikki: I really want to go to the concert of the band.

Cleo: Why don't you get a job?

Rikki: Job? And I have to work there [73]*?*

Рікі мріє потрапити на концерт улюбленої музичної групи, але квитки дорогі. Кліо подає чудову ідею – якщо хочеш відвідати концерт – потрібно заробити гроші на квиток. На що Рікі відповіла парадоксально: «*Job? And I have to work there?*». Так як це очевидно – для того, щоб заробити гроші – треба працювати.

3. Cleo: Guess what? Emma just hired you.

Rikki: She did?

Emma: Yeah! Welcome aboard!

Rikki: Thanks.

Emma: I might as well give you the schedule now. You better write this down. We start work at precisely 7:25 a.m., and take deliveries until we open at exactly 8:00.

Rikki: Ok, I'll be there at 7:30.

Emma: 7:25!

Rikki: That's what I said [72].

Рікі не з тих, хто буде дотримуватися правил, тим більше тих, які пов'язані саме з роботою. У цій ситуації виникає парадоксальний вид гумору, оскільки Емма чітко вказала графік роботи, на що Рікі відповіла з легкістю, що прийде пізніше.

4. (Emma hired Rikki to work in a café): So, here are the rules and responsibilities….

Rikki: And I'll ignore them [73].

У кожній сфері праці є свої правила та обов'язки. Емма хоче ознайомити Рікі, яких правил потрібно дотримуватися на новому робочому місці, але для Рікі це явно не цікаво та не потрібно. Тому у діалозі виникає парадокс.

5. Zane: Save fuel!

Lewis: And how should I save it if we have to go [73]*?*

Парадоксальна ситуація виникла у тому, що неможливо економити пальне, коли якраз потрібно вирушати в дорогу.

6. *Emma: Are you sure you know what you're doing?*

Cleo: It's easy. I've done this a thousand times.

Emma: Really?

Cleo: No, but I've seen it being done before [72].

Емма бажає змінити колір волосся, але не захотіла звертатися до послуг перукаря. Оскільки при фарбуванні волосся у перукарні, вона перетвориться на русалку. Тому вона попросила подругу Кліо виконати її бажання. Емма помічає, що Кліо невпевнено дивиться на інструкцію до фарби, що відразу цікавиться її досвідом. На що Кліо відповідає, використовуючи гіперболу: «*I've done this a thousand times*», аби підтримати подругу. А пізніше виникає парадоксальна ситуація завдяки виразу «*No, but I've seen it being done before*», тому що на практиці Кліо фарбувати волосся не вміє і ні разу цього не робила, проте багато разів бачила, як це робиться.

7. Zane: Hey, have you seen Rikki?

Sophie: Has it's got to do with her birthday?

Zane: Matter of fact, yeah.

Sophie: Are we talking about party?

Zane: Yes, it's surprise.

Sophie: Oh, no problem. Anything I can do to help?

Zane: Sure, would you mind working at the café for the afternoon?

Sophie (is surprised and bits her lip): Sure [72].

У вищенаведеному прикладі виникла неоднозначна ситуація, що спричинила парадокс. Софі запропонувала свою допомогу і при цьому натякнула, щоб її також покликали на вечірку. Але Зейн не сприйняв цей натяк і просто озвучив її обов'язки до кінця робочого дня. Після цих слів, дівчина явно була не задоволена, адже вона здивувалася та прикусила губу, що є ознакою незгоди та незадоволення.

8. Lewis: Hi, guys!

Rikki: Cleo's thinking about not going to the dance. She should definitely go, shouldn't she?

Emma: We're both worried about getting wet.

Lewis: Rikki's right, you should definitely go. Ah, there's something I need to ask you.

Cleo: Really? (hopes that Lewis will invite her to the dance).

Lewis: Yes, which I will in a second. Now, do you guys remember my research? Well, I can now reveal that I'm close to a formula that'll make you guys waterproof. Which means that you'll be able to go to the dance.

Cleo: Wasn't there something else you wanted to ask me? (she hints that Lewis should invite her to dance).

Lewis: Oh, yes! Um, Cleo, I was wondering if you would like to give me more hair sample? I just need to do one more test [72].

У діалозі подається приклад парадоксу, що створює двозначність у наступних репліках:

Lewis: Rikki's right, you should definitely go. Ah, there's something I need to ask you.

Cleo: Really? (hopes that Lewis will invite her to the dance).

Дівчина впевнена, що хлопець запросить її на танці, а Льюісу і надалі цікаве лише навчання. Більше того дівчина знову поцікавилася чи точно всі запитання поставив Льюіс. До того ж виникла неприємна ситуація для Кліо, дівчина відразу зніяковіла після слів: «U*m, Cleo, I was wondering if you would like to give me more hair sample?*». Тому вищеподаний діалог є гумористичним з прикладом парадоксу.

9. Cleo: I wanna go to the dance. And if Lewis won't ask me, then …

Emma: Look, I think you should give him one last chance.

Rikki: "Last" being the operative word.

(Cleo calls Lewis in front of the girls).

Lewis: Cleo, hi!

Cleo: Hey, Lewis! Lewis, is there anything you wanted to ask me?

Lewis: Yes, there is actually.

Cleo: Really? And what would that be? (she is confident that now Lewis will definitely ask her to the dance)

Lewis: Well, I was kind of embarrassed to ask you in front of the other girls, but …

Cleo (hangs up and say to girls): He wants a sample of my earwax [72].

Виникає знову подібна ситуація: Кліо прямо натякає, щоб Льюіс запросив її на танці. Знову вийшла неоднозначна ситуація: після слів Льюіса «*Yes, there is actually» на запитання Кліо «Lewis, is there anything you wanted to ask me?*», дівчина була на сто відсотків впевнена, що хлопець точно запросить її. Але знову юнак не зрозумів натяку Кліо і вийшла парадоксальна ситуація: йому для наукового дослідження необхідний зразок вушної сірки Кліо.

10. Charlotte moves closer to Lewis because she likes him.

Lewis: What are you doing?

Charlotte: I'm cold.

Lewis: But it's about 28 degrees [73].

У вищенаведену прикладі виникла кумедна парадоксальна ситуація, яка призвела до нелогічної ситуації, яка суперечить здоровому міркуванням. На дворі літо та спека, а Шарлоті холодно. Насправді дівчина збрехала, що їй холодно, оскільки бажала, щоб хлопець прояв до неї увагу та турботу.

11. Rikki's dad: Why do you have so few friends? Do you communicate with anyone at all?

Rikki: Yes, I chat with my peers.

Rikki's dad: And who are they?

Rikki: Who will definitely not answer my e-mails [72].

Рікі – інтроверт: вона полюбляє мале коло спілкування та полюбляє більше проводити час наодинці. Її тато хвилюється, що дівчина вже певний час навчається у новій школі, а друзів так і до себе не запрошувала. Парадоксальна ситуація виникає у репліці Рікі «*Who will definitely not answer my e-mails*». Тобто вона може листуватися лише з тими, хто точно не буде відповідати на її листи, а це не означає, що вона ні з ким не переписується.

12. Charlotte: What are you doing?

Lewis: I'm thinking.

Charlotte: About what?

Lewis: I do not know [72].

Парадоксальним є відповідь Льюіса «*I do not know*». Людина, коли про щось

думає – може це чітко озвучити. Додамо, що насправді хлопець дійсно ні про що не думав і не хотів нічого приховати. Юнак просто відповів у жартівливому тоні.

Отже, парадокс – це твердження, пропозиція чи ситуація, які здаються суперечливими, але, тим не менш, можуть бути істинними або мати дійсне рішення. Парадокси часто використовуються, щоб проілюструвати глибші істини, кинути виклик традиційному мисленню або підкреслити обмеження мови та логічного міркування. Різниця між парадоксом і абсурдом полягає в тому, що парадокс — це самосуперечливе твердження, яке може бути істинним, лише якщо воно хибне. У той час, як абсурдне твердження суперечить розуму; явно й категорично протиставляється явній істині; несумісні з простими вказівками здорового глузду. Коли співрозмовник виражає безглузді, смішні та дурні речі.

2.4.6 Іронія та її види. Іронія — різновид образної мови; це «вираження свого значення за допомогою мови, яка зазвичай означає протилежне, як правило, для жартівливого чи емфатичного ефекту» [6]. Нехтуючи принципом співпраці, звичайно, є одним із способів породження іронії, як зауважив сам Грайс. Перша проблема, з якою можна стикатися під час розгляду цієї теми, полягає в тому, що терміни іронія та сарказм є народними категоріями, які, до того ж, зазнали, у деяких різновидах англійської мови, нещодавнього семантичного зсуву: раніше вважалося, що, загалом, іронія мала на меті широку категорію «говорити одне, а мати на увазі протилежне», із сарказмом, зарезервованим для особливо агресивних або уїдливих форм [1]. Однак, починаючи з початку 1990-х років, термін «іронія» змінився для молоді, що розмовляє американською англійською мовою, і означав «щось несподіване та неприємне», а сарказм став невизначеним терміном, що охоплює сферу іронії.

Існувало багато прагматичних підходів до іронії. Серед найбільш популярних перелічено нижче:

1. П. Грайс і Дж. Серль запропонували так звану стандартну прагматичну

модель (англ. Standard Pragmatic Model), яка розглядає іронію як знущання над максимою якості в рамках принципу співпраці П. Грайса. [29]

2. Теорія прямого доступу (англ. The Direct Access Theory) заснована на психолінгвістичних доказах, яка заперечує, що мовці повинні спочатку отримати доступ до буквального значення висловлювання, як це передбачає стандартна прагматична модель. У моделі прямого доступу мовці безпосередньо звертаються до іронічного значення.

3. Теорія градуйованої помітності (The Graded Salience Theory), яка стверджує, що мовці отримують доступ до найбільш помітного значення спочатку, а до менш помітного – лише після. Між двома значеннями існує відношення заперечення [27, с. 38].

4. Теорія згадування (англ. The Mention Theory) стверджувала, що іронія — це згадування попереднього висловлювання з критичним ставленням до оригінального висловлювання. Пізніше теорія була послаблена, вимагаючи лише відлуння переконань, які можна приписати комусь, і, зрештою, нагадування про загальне переконання чи соціальну норму, щоб врахувати той факт, що багато іроній не посилаються явно на попередні висловлювання.

5. Теорія удавання (англ. The Pretense Theory) стверджує, що мовець прикидається іншим мовцем, який би вимовив висловлювання, також з критичною позицією щодо висловлювання та/або мовця.

Існує багато інших теорій, і часто додаються нові твердження. Наприклад, були пропозиції розглядати іронію як прототипне явище, а не як категоричне явище, як припускають усі розглянуті тут теорії, а також підходи, які пов’язують іронію з втіленим пізнанням. Обмеження простору перешкоджають повному огляду; однак, здається, консенсус збирається навколо ідеї контрасту. Контраст включає в себе теорії удавання та згадування, а також стандартну прагматичну модель, оскільки припускає, що порушення будь-якої максими може породити іронію, якщо це відбувається в ситуації, в якій очікуваний або бажаний стан світу суперечить спостережуваному. Концепцію контрасту можна також корисно пов’язати із запереченням Р. Гіори [27, с. 49]. Згідно з цією

точкою зору, згадка, нагадування, удавання тощо були б способами підкреслення контрасту між очікуваннями та реальністю. Це, у свою чергу, пов'язано зі схожістю між контрастним описом іронії та описом гумору як «протиставлення» між двома сценаріями.

Виділяють певні причини, чому автори та сценаристи використовують певний риторичний прийом у своїх творах. Хоча деякі з них можуть бути спрямовані на порівняння та вказівку на схожість, інші можуть привернути увагу або створити гумористичний ефект. Автори та сценаристи використовують іронію з деяких причин, наведених нижче:

1. Використання іронії полягає в тому, щоб підкреслити те, що потребує уваги, або те, що вказує на помітну зміну персонажа чи сюжету.
2. Змусити читачів та глядачів зупинитися на секунду і подумати про те, що насправді намагається передати автор.
3. Зобразити різницю між тим, як все відбувається в даний момент і тим, що очікувалося від персонажів або сюжету [12].

Крім того, іронія також визначається як «стан речей або подія, яка здається навмисне суперечливою очікуванням і часто смішна в результаті», тому має сильний зв'язок із гумором [83, с. 38]. Успіх іронії досягається лише тоді, коли цільова аудиторія здатна усвідомити різницю між тим, що йдеться, і тим, що відбувається насправді. Існує три основних види іронії. До них належать: ситуативна, словесна та драматична іронія [76].

Ситуативна іронія відноситься до ситуації, в якій результат зовсім інший, ніж очікувалося. Ситуативна іронія виникає, коли існує різниця між тим, що очікується, і тим, що відбувається насправді [39]. Нижче наведені приклади ситуативної іронії з нашого серіалу:

1. *Кліо – русалка, і працює у дельфінарії. А дівчині ні в якому разі не можна працювати у такому місці, тому що всюди вода і вона у будь-який момент може перетворитися на русалку* [72].

2. *Рікі, яка влаштувалася на роботу в кафе, але при цьому не вміє готувати та спілкуватися ввічливо з клієнтами* [72].

3. *Шарлота, яка влаштувалася на роботу у дельфінарій, але боїться дельфінів. А її обов'язком в першу чергу є те, аби кормити дельфінів* [72].

4. *Нейт, який приймає учнів на уроки грі на гітарі, але при цьому він сам не вміє грати на ній* [72].

5. *Нейт, який пізніше сформував свою музичну групу і він в ній є вокалістом, але водночас він не має слуху та голосу для вокальної майстерності* [72].

6. *Льюіс, який показує майстер клас по карате, який сам себе не може захистити* [72].

7. (*Emma is reading email).*

Amber: So, what did he say?

Emma: A lot, and not really that much.

Amber: Shove over, let me read. "Emma, you are my most valuable staff member."

Emma: He's just being nice.

Amber: It's okay. You've been here a lot longer than me. "I've been considering your suggestion to appoint a young supervisor". Emma, that's fantastic. Congratulations. You're perfect for the job.

Emma: That's the thing. He doesn't actually say here that I got the job.

Amber: What do you mean? Who else could he possibly be thinking of?

Ash: Hi, girls. I'd like you to meet your new supervisor. Me [72].

Емма більше року працює офіціанткою у JuiceNet Café та має великий досвід у цій сфері. Власник кафе Вілфред має обрати собі помічника, тому Емма впевнена, що саме вона займе цю посаду. Проте помічником стає конюх Еш, який до цього ніколи не працював у подібних закладах, що є ситуативною іронією.

8. *Cleo's father: They're going to be here any minute.*

Cleo: They? Who are "they"?

(A knock on the door)

Cleo's father: Welcome! Come on in.

Annette: Hi, Don!

Cleo's father: May I introduce? Annette Watsford and her daughter Charlotte.

Cleo: You?

Charlotte: You [72]*?*

Це приклад ситуативної іронії. Батько Кліо на ім'я Дон працює з ресторатором, і запрошує її до себе в гості, аби показати якої якості у нього риба, так як чоловік сам рибак. Жінка приходить до Дона не сама, а зі своєю донькою – Шарлоттою. Шарлотта – нова дівчина Льюіса, Кліо порвала з ним якраз перед тим, як він завів нові стосунки. Тому це ситуативна іронія: дівчата настільки одна одну не люблять, завжди намагаються уникнути зустрічей, що випадково зустрілися вдома у Кліо.

9. Charlotte: Hey!

Cleo: Charlotte, hi!

Charlotte: Think you'll be seeing Lewis today?

Cleo: I don't know, maybe.

Charlotte: He loaned me his jacket the other day and I haven't had a chance to give it back. He's such a gentleman.

Cleo: He is.

Charlotte: So, I was thinking if you would be seeing him, you could give it back for me?

Emma: Can't you just give it back yourself?

Charlotte: Oh, oh! Okay, if it's a problem …

Cleo: It's no problem. It's fine. We'll give him the jacket.

Charlotte: Thank you so much. I knew you'd understand.

Даний діалог є прикладом ситуативної іронії. Іронічна ситуація полягається у тому, що Шарлотта офіційно зустрічається з Льюісом, і навмисно підходить до колишньої дівчини хлопця, щоб та передала хлопцю куртку. Шарлотта це робить для того, щоб задіти почуття Кліо та показати, що у неї з хлопцем все серйозно.

Щодо словесної іронії, то її часто використовують у фільмах, тому що

вона додає глибини розмовам і чудово підходить для розвитку характеру. Словесна іронія – це ситуація, коли персонаж говорить щось, що відрізняється від того, що він насправді має на увазі чи того, що він чи вона насправді відчуває. Це єдиний вид іронії, де персонаж створює іронію. Люди використовують словесну іронію, щоб підкреслити почуття, але не обов'язково з гірким тоном або наміром висміяти інших.

Словесну іронію також можна використовувати в комедійних цілях, щоб пожвавити те, що інакше було б нудним розмовою між героями, оскільки покращує повсякденну мову, щоб зробити її більш привабливою для аудиторії. Оскільки ми працюємо з австралійським серіалом «H2O: просто додай води», ми знайшли наступні приклади словесної іронії:

1. Emma: I have a little problem, I'm a mermaid [72].

Звичайно, бути русалкою у звичайному світі є серйозною проблемою, яку Емма применшує в цьому уривку. Іронічне применшення створює контраст, применшуючи вплив чогось, незважаючи на те, що сама тема є досить гострою.

2. Rikki knows that Emma prefers throwing parties and is surprised that Emma's parents have left her alone at home.

Rikki: How did you convince them to leave you alone?

Emma: They trust me.

Rikki: Ah, of course [72]*!!!*

Рікі вживає словесну іронію за допомогою фрази «*Ah, of course!!!*». Кажучи цю фразу, вона кривляється. Так як Рікі хоче продемонструвати згоду з подругою, але насправді має на увазі інше.

3. Rikki: Keep talking. I always fall asleep when I'm curious [72].

4. Rikki: It's just a small problem, it will just kill you [72].

5. It's a full moon. Lewis comes to check if everything is okay with his friends but when he enters the house, he sees a mess.

Lewis: You, girls, sure know how to party [72].

Вираз «*You, girls, sure know how to party*» є прикладом словесної іронії, тому що Льюіс говорить те, що відрізняється від того, що насправді має на увазі.

6. Lewis: I hate karaoke. It’s just a bunch of wannabes searching for their 15 minutes of fame. I think it’s quite deluded.

Wilfred: And our next contestant is Cleo Sertori.

Lewis (is choking on the juice): Except for you, Cleo, because you’d be really good [73].

Льюіс розгніваний, тому що він не розуміє сенсу пісенного конкурсу, яке відбувається в кафе. На його думку, люди, які беруть участь у подібних подіях – це група бажаючих, які шукають своїх 15 хвилин слави. Але коли запросили наступну учасницю конкурсу – Кліо, аби вона продемонструвала свою вокальні здібності, Льюіс відразу заперечив свої слова. Він почав виправдовуватися, що дівчина не з таких, що шукають слави.

7. (Cleo is singing).

Cleo: How was it?

Lewis: Umm, it was amazing [73].

Усі друзі знають, що Кліо не має хороших вокальних здібностей. Коли Кліо хоче почути коментарі друзів щодо її співу, Льюіс каже їй, що вона заспівала чудово. Це є словесною іронією, оскільки те, що говорить Льюіс, є протилежним його намірам та реальності.

8. Emma: Hey, Amber.

Amber: Oh, hey, you just missed Wilfred. He wants you to email him as soon as you get in. He's gone surfing, so he'll get back to you, but it sounds important.

Emma: Okay, thanks.

Rikki: I wonder why.

Emma: No idea.

Cleo: Maybe you're getting a promotion.

Emma: You think?

Rikki: How long have you worked here?

Emma: A bit over a year.

Cleo: Well, let's face it. You're an asset to this place. You're a hard worker.

Rikki: Always early.

Cleo: And you stay late.

Emma: You know, I did suggest to Wilfred last week that he hire a younger supervisor. Maybe he took my advice.

Cleo: Maybe.

Emma: And I don't wanna sound big-headed or anything...

Rikki: Of course not.

Emma: But I'd be perfect for the job [73].

У даному діалозі є приклад словесної іронії, яку використовує Рікі «*Of course not*». Цим виразом вона ніби погоджується з Еммою, що вона не зарозуміла, але насправді Рікі так не вважає.

9. During the storm it was announced: "The weather is good today" [73].

Драматична іронія найчастіше використовується в літературі, на телебаченні чи в кіно. Це вид іронії, коли аудиторія знайома з інформацією, якої не знає один із героїв і це створює напругу та невідомість. Іншими словами, коли читачеві або глядачу є зрозумілим те, чого не знає персонаж, а також чого глядачі очікують – не відбувається. Дії персонажів мають інше значення для глядачів, ніж для акторів або персонажів, і цей прийом часто надає трагедії або нещасним випадкам [47]. Так як матеріалом нашого дослідження є комедія, у серіалі немає прикладів драматичної комедії.

Підсумовуючи, ми дійшли висновку, що іронія визначається як використання слів для вираження чогось іншого, ніж і особливо протилежного буквальному значенню. На нашу думку, іронія — це також витончена форма гумору, яка передбачає висловлювання речі, які ми не маємо на увазі. Оповідачі та актори використовують іронічні ситуації, щоб створити гумор, напруженість і акцентувати увагу на певній темі. Також для вираження наміченого значення за допомогою мови, яка передає протилежне значення, якщо його розуміти буквально. Виділяючи невідповідність ситуації чи дії, іронія привертає увагу до сюжету, риси характеру чи тематичного аргументу.

2.4.7 Сарказм. Типи сарказму. Спілкуватися було б набагато легше, якби кожен говорив те, що має на увазі. Але людство цього не робить; іноді люди є саркастичними і насправді говорять протилежне тому, що мають на увазі. Розуміння сарказму залежить від розвинених мовних навичок і міркувань про думки інших людей, і це підтримується мережею областей мозку.

Сарказм був частиною людської мови протягом тисячоліть. Ми часто використовуємо його, щоб бути смішними. Сарказм має сильний зв'язок із гумором. Сарказм – форма повсякденної мови, у якій мовець говорить протилежне тому, що він чи вона має на увазі, як правило, виразним тоном голосу, щоб бути критичним у смішний спосіб, а також, щоб висміяти щось та когось [65]. Наприклад, якщо людина зневажливо каже, що щось було чудовою ідеєю, тоді він використовує сарказм, і він хоче сказати, що це була насправді жахлива ідея. Ефективне використання сарказму зазвичай базується на певному культурному розумінні норм.

Сарказм – це форма словесної іронії, спрямована на людину з наміром критикувати. Іноді різницю між іронією та сарказмом важко помітити. Ключова відмінність між іронією та сарказмом полягає в тому, що сарказм характеризує чиюсь мову, а також не має іншої мети, окрім як образити чи збентежити навіть себе самих. Словесна іронія – це фігура мови, яка повідомляє протилежне сказаному, тоді як сарказм – це форма іронії, спрямована на людину з наміром критикувати. Іронія може додатково описувати ситуації чи обставини. Іронія стосується лише ситуацій, тоді як сарказм є формою вираження. Бувають випадки, коли хтось може сказати щось, що вважається водночас іронічним і саркастичним [77].

Коли люди використовують сарказм, вони, як правило, навмисно використовують гіркий тон, який відрізняє коментар від загальної словесної іронії. Співрозмовник говорить протилежне тому, що має на увазі, але оскільки це осудливо з гірким тоном, це саме сарказм, а не іронія.

Люди використовують сарказм для багатьох різних цілей. Однією з них є

вираження почуття розчарування, осуду та презирства. Замість того, щоб люди просто казали, що вони роздратовані чи злі, сарказм дозволяє мовцям підкреслити, наскільки вони засмучені темою чи ситуацією [54].

Насправді саркастичні ситуації часто зустрічаються в щоденному спілкуванні, літературі та кіно. Комунікація складається на 7% вербально і на 93% невербально, що включає міміку, жести та тон. Сарказм пов’язаний із контекстом і тоном голосу, тому він краще діє усно. У словах, як правило, відчувається уїдливість або гіркота. Використовуючи його, співрозмовник навіть може здатися грубим. Тон голосу становить 38% усього спілкування, що робить його одним із найважливіших факторів, які впливають на те, як ми передаємо свою думку та почуття [45]. Насправді тон голосу може бути важливим елементом успіху будь-яких стосунків. Наприклад, якщо ви дякуєте комусь саркастичним тоном, це може бути сприйнято як образа чи злість.

Оскільки сарказм дозволяє яскраво виражати емоції, його використовують для створення багатовимірних, емоційних персонажів. Різноманітність типів і тонів сарказму дозволяє створити динамічний, захоплюючий діалог, який допомагає читачам та глядачам зрозуміти персонажів на глибокому рівні. Приклади сарказму з серіалу наведені нижче:

1. Emma: How attentive you are! (To Rikki who doesn't care about others) [72].
2. Rikki: Speak louder, I can't hear you! (To Lewis who speaks very loudly) [72].
3. Rikki to Lewis: I forgot that you are the smartest and we are all stupid [72].
4. Cleo: Do whatever you want, don't worry about me (expressing that her sister should care more) [72].

Над питанням сарказму проводилося безліч досліджень, деякі з яких висвітлюють наступні типи сарказму: самопринизливий, задумливий, сухий, сарказм удаваної ввічливості, неввічливий, лютий та несамовитий [65].

Самопринизливий сарказм — це перебільшене почуття неповноцінності та нікчемності. Наприклад, Кліо важко дається біологія і каже: «*Wow, I'm really good at biology!*».

Задумливий сарказм — коли оратор каже щось ввічливе, але явно роздратований, як у наступному прикладі:

Emma: I've left them down again. Our family holidays are a tradition.

Rikki: I'm sure they'll get over it.

Emma: You're not very good at the whole deep and meaningful thing, are you [72]*?*

Еммі прикро, що не зможе поїхати у подорож з батьками через свою таємницю. Рікі намагалася підтримати подругу, але Емма відчула, що підтримка була нещира і відповіла задумливим сарказмом «*You're not very good at the whole deep and meaningful thing, are you?*».

Сухий сарказм — це тип сарказму, у якому оратор виглядає абсолютно серйозним і висловлюється без будь-яких емоцій, тому важко визначити, чи це твердження серйозне, чи жартівливе. Наприклад:

Rikki: I have a great desire to help you! Дівчина каже це з невиразним тоном, тому може бути важко зрозуміти, чи дійсно вона хоче допомогти чи ні.

Сарказм удаваної ввічливості — це тип сарказму, коли той, хто говорить, здається добрим, але насправді нещирим. Наприклад, якщо хтось скаже іншій людині: «*You look really good today!*», але насправді це не так, це означає, що мовець використовує ввічливий сарказм.

1. Rikki: You guys get accident insurance in this line of work?

Manager: What?

Rikki: Terrible if one of you were to get, I don't know, scalded [72].

Рікі влаштувалася на неофіційну роботу, де потрібно ловити рибу. Проте роботодавець її обманув, сказавши, що піймана нею риба потрапляє до аквапарку. Насправді риба потрапляє до будь-яких покупців, які платять йому більше грошей за рибу, яку впіймала до цього Рікі. Вона вирішила йому помститися, а саме, щоб його робоче місце залило гарячою водою, так як вона наділена даром – кип'ятити воду. Знаючи те, що вона може завдати великої шкоди його робочому місцю, вона нібито «проявляє турботу»: «*Terrible if one of you were to get, I don't know, scalded*», що є сарказмом удаваної ввічливості,

піклуючись що станеться з місцем, якщо воно раптом піде під воду. Паралельно вже своїм даром кип’ятить воду у великому бутлі, що від великого тиску нагрівання лопає та заливає все приміщення окропом.

2. Cleo: How are we ever going to get back home?

Emma: Good question, Cleo, ask your friend.

Rikki: Don’t put this on me.

Emma: Oh? It was someone else’s fault? Someone else took this thing miles off shore? You two are lucky I’ve got this (shows her phone).

Cleo to Rikki: Emma is always really prepared.

Rikki (says grimacing): I’m so happy for her [72]*!*

Подруги вирішили розважитися по-новому: пливти на човні в океані. Проте у них закінчилося паливо, тому вирішили для своєї безпеки дістатися найближчого острова. Коли дівчата зрозуміли, що вони у халепі – почали сваритися та звинувачувати у цьому Рікі. Коли Емма дістала свій телефон, щоб зателефонувати рідним за допомогою, Кліо підтримала Емму: «Em*ma is always really prepared*». На що Рікі відповіла із сарказмом удаваної ввічливості: «I*’m so happy for her!*». Рікі здається доброю, але насправді нещирою. До того ж дівчина каже це кривлячись, що також є характерною ознакою сарказму.

Якщо аналізувати неввічливий сарказм, то такий вид сарказму виникає тоді, коли оратор бажає явно й прямо образити інших.

1. Rikki: Hey, coming to the café later?

Bella: No, I got things to do.

Rikki: What? Like spying on Will [73]*?*

У діалозі ми бачимо використання мовленнєвого засобу – вираз «*spy on sb*», що є фразовим дієсловом і створює комічну ситуацію в діалозі, тому що подруги Белли знають, що вона єдиним чим займається – це слідкує за Віллом, хлопцем який їй подобається. Крім цього, запитання Рікі «*Like spying on Will?*» ображає Беллу, тому репліка може вважатися неввічливим сарказмом. Рікі хоче донести Беллі, що потрібно думати про своє життя та плани, а не слідкувати за юнаком, який не звертає на неї увагу.

2. Zane: Cleo, can I have a word?

Rikki: As if Cleo would waste her breath talking to you.

Zane: Well, she wastes it on you daily.

Cleo: It's okay, Zane, we can talk.

У діалозі вживається вираз «*waste her breath talking to you*», який є ідіомою. Цей мовленнєвий засіб робить діалог смішним та саркастичним. У діалозі присутній приклад неввічливого сарказму, тому що Рікі використовує вираз «*waste her breath talking to you*», щоб явно й прямо образити Зейна. Тому Зейн використовує ту саму ідіому, щоб образити у відповідь Рікі.

3. Lewis: I got an email from the American Marine Biologist Institute.

Rikki: Wow! Who are they?

Lewis: They are one of the top research centers in the world.

Rikki: And they want to experiment on you? I knew.

Lewis: What? No, Rikki, look. It's a scholarship to study there [72].

Рікі використовує неввічливий тип сарказму, і це можна помітити у її репліці «*And they want to experiment on you? I knew*». Льюіс і Рікі насправді є хорошими друзями, але протягом усього серіалу вони один з одним жартують саркастично, аби принизити один одного. Рікі завжди сміється з того, що Льюісу подобається проводити наукові дослідження. Вона скористалася моментом, аби сказати, що нарешті прийшов той час, що експерименти будуть проводитися над ним.

4. Lewis: I wanna know what's wrong with Cleo.

Rikki: What makes you think there's anything wrong?

Lewis: I've asked her to go to Miriam's party like a hundred times, and every time she changes her mind.

Rikki: Maybe she doesn't like you! Did you think about that?

Lewis: Yes, actually, it did cross my mind. But then I thought if she hangs around with you, her standards must be low [72].

Вищенаведений діалог є прикладом дружніх стосунків між Рікі та Льюісом. Вони постійно намагаються один одного «підколоти», використовуючи неввічливу форму сарказму, як і в даному прикладі. Саме репліки «*Maybe she*

doesn't like you!» та «*It did cross my mind. But then I thought if she hangs around with you, her standards must be low*» є прикладами неввічливого сарказму.

5. Dad: Your biology teacher rang.

Cleo: Sorry, Dad. I was going to tell you.

Dad: Cleo, you can always talk to me.

Kim: Yeah, we wouldn't have laughed at you, too much [73].

У Кліо нещодавно був іспит з біології, проте вона його не склала. Вчитель біології зателефонував на домашній телефон та попередив тата Кліо, що у неї проблеми з цим предметом. Коли Кліо прийшла додому з прогулянки, на неї вже чекала розмова з татом. Батько хотів підтримати доньку, але розмову перебила Кім – менша сестра Кліо. Кім вжила неввічливий сарказм: «Y*eah, we wouldn't have laughed at you … too much*», щоб прямо образити сестру.

6. Wilfred: This year's theme "Heroes". And, courtesy of Zane's father, the very generous and wealthy Dr Harrison Bennett, this year's prize money has doubled. And Dr Benett himself is on the judging panel. Good luck!

Rikki to Zane: So, your dad's judging and sponsoring. I wonder who's gonna win?

Zane: If you're implying, you're a loser, I'll second that [73].

Рікі саркастично з явною неввічливістю розмовляє із Зейном, ніби це є очевидно, хто переможе у змаганнях: «*So, your dad's judging and sponsoring. I wonder who's gonna win?*». Вона хоче підкреслити саме на тому, що виграє Зейн, тому що його батько в журі та спонсорує ці змагання. Цим самим хоче його збентежити та образити. На що Зейн використовує також неввічливий сарказм: «*If you're implying, you're a loser, I'll second that*».

7. Rikki: Why does Zane's dad get to judge?

Emma: Probably because he's putting in all the money.

Cleo: Maybe because he's a genuine hero too. Look!

Emma: That's the windsurfer, Harrison Bennett rode to Mako Island. All the way around and back in record time. Right, Zane?

Zane: Yeah, whatever. Old news.

Emma: The record stood for 20 years.

Zane: Yeah, my dad, big hero, blah, blah, blah.

Rikki: I had no idea your dad was a hero. You must've been a tremendous disappointment to him [72].

Рікі використовує неввічливий сарказм, щоб явно й прямо образити Зейна: «*I had no idea your dad was a hero. You must've been a tremendous disappointment to him*».

Лютий сарказм – це прийом, у якому оратор використовує сарказм для вираження гніву. Оратори, які використовують цей тип сарказму, часто використовують багато перебільшень і можуть здаватися жорстокими.

1. Cleo is grounded because she is dating a boyfriend, but she must think only about school.

Cleo (is on the phone with her colleague): All right, that's important. I'll be there as soon as I can.

Kim: Aren't you grounded?

Cleo: Aren't you a waste of space?

Kim: Dad! Cleo is going out [73]*!*

У діалозі Кім та Кліо використовують неввічливий сарказм одна до одної. Кім, яка підслухала телефонну розмову сестри, добре знає, що Кліо покарана і вимушена сидіти вдома. Тому і нагадує Кліо, що їй заборонено залишати дім. Цим питанням Кім хоче одночасно й образити старшу сестру. На що Кліо відповідає: «*Aren't you a waste of space*?». Вираз є ідіомою та неввічливим сарказмом, тому що також хоче задіти почуття Кім.

2. Emma's mother: Ladies and gentlemen, if you'd like to make your way through to the kitchen, dinner will be served shortly.

(But Emma ate all food herself. So later only the leftovers were served to the guests).

Zane's father: Well, personally, I'm not that hungry anyway. I had a big lunch eight hours ago [73].

Комічна ситуація полягає у тому, що батько Зейна був цілий день на роботі, після роботи прийшов до колеги на святкування Дня народження, де очевидно

можна поїсти. Проте так як Емма була під дією повного місяця, усе самостійно з'їла, що планувалося гостям. На що батько Зейна відповів: «*Well, personally, I'm not that hungry anyway. I had a big lunch eight hours ago*», що є прикладом лютого сарказму, оскільки чоловік розгніваний та явно бажає господарів образити та дорікнути за скоєне.

Несамовитий сарказм — це різновид сарказму, при якому тон мовця настільки неприродний, що здається, що він перебуває у тривожному психічному стані. Наприклад, Рікі відчуває явний стрес, тому що під дією повного місяця дівчина своєю присутністю підіймає кімнатну температуру, але при цьому використовує несамовитий сарказм:

Emma: Rikki, are you okay?

Rikki: I'm doing well! Everything is absolutely fine [73]*!*

Нещодавні наукові дослідження дали хороші ідеї про те, чому ми використовуємо саркастичну мову і як ми розуміємо її [55, с. 240]. Ми також використовуємо сарказм, щоб говорити про те, що пішло не так, як ми очікували: ми сподівалися на гарну погоду для гри у футбол, але пішов дощ, тому ми кажемо: «*Today is a great day for a football game!*». Коли трапляються такі речі, сарказм може бути одним із способів вказати на це чи критикувати, і водночас бути смішним. Такі вислови, як «*Yeah, right*» або «*Thanks a lot*», часто використовуються з сарказмом.

Крім саркастичних слів, можна передати саркастичну ідею за допомогою смайлів або жестів. Наприклад, якщо друг падає зі сходів, і ми плескаємо йому, ми використовуємо саркастичний жест. В одному проведеному дослідженні розглядалося спілкування в 118 сімейних групах. У кожній сімейній групі один із батьків і двоє дітей працювали разом, щоб завершити складну гру [55, с. 240]. Результатом було те, що приклади словесного сарказму (у 32% сімей) і жестикуляційного сарказму (у 80% сімей), які використовували батьки та діти. Як приклад жестикуляційного сарказму, одна дитина повільно поплескала свого брата по спині, коли її брат не витримав своєї черги в грі. Деякі сім'ї були дуже саркастичними, вживаючи сарказм багато разів, а інші не вживали його взагалі.

Здавалося, що члени сім’ї «ловлять» сарказм один від одного: використання сарказму одним членом сім’ї було пов’язане з використанням іншими членами сім’ї.

Щоб зрозуміти сарказм, потрібно покладаються на тон голосу мовця, вираз обличчя та знання того, що той має на увазі та як він може до цього ставитися. Не розуміння сарказму може призвести до складних соціальних ситуацій: слухач не розуміє жарт, тому що думає, що оратор буквально має на увазі те, що він або вона сказав, і може почуватися осторонь розмови.

У висновку варто зазначити, що ми розділяємо невступну точку, що сарказм – це розмовний прийом, який характеризується висловлюванням, протилежним тому, що маєтеся на увазі, особливо для того, щоб образити когось, показати роздратування або, щоб потішити інших. Сарказм розгортається в глузливому, насмішкуватому та часто дотепному тоні. Це означає, що це може бути самоприниженням, коли оратор висміює себе; або націлені на когось іншого, аби подражнити його. Коли сарказм використовується в контексті певної риторики, головна мета, як правило, полягає в тому, щоб висміяти дану ідею чи позицію, майже вдаючи, що згоден з нею, і повторювати її.

2.4.8 Комбінація гумору. У матеріалу нашого дослідження ми натрапили на велику кількість ситуацій та діалогів з комічним ефектом. на додаток ми знайшли ще діалоги, де подається комбінація гумору. Комбінація гумору зазвичай означає використання кількох типів або елементів гумору в певному контексті, вмісті чи виконанні. Це передбачає поєднання різних комедійних стилів, технік або підходів для створення більш динамічного та різноманітного комедійного досвіду. Гумор може набувати різних форм, і комбінація цих форм може бути використана для задоволення різноманітної аудиторії або посилення загального комедійного впливу. Нижче наведені приклади комбінації гумору з серіалу нашого дослідження «H2O: просто додай води»:

1. Nate and Zane are going to discuss the issue and have agreed to meet, but Nate is late.

And Zane says: You took your time.

Nate: Yeah, nice to see you too [72].

Фраза «*take your time*» є ідіомою та прикладом словесної іронії, що робить ситуацію смішною. На що Нейт відповідає, використовуючи сухий сарказм. Він підігрує своєму товаришу невиразним тоном, тому важко зрозуміти, чи дійсно Нейт радий зустрічі з Зейном чи ні.

2. Emma: No, no, no. Dairy gets stored next to the fruit so it's easier to access.

Here, let me help.

Ash: Oh, hold your horses! There's a new cool room procedure.

Emma: Of course there is (smiles insincerely).

Ash: I've changed the temperature controls. So, we can keep the fruit and dairy separate. If the fruits get too cold, it loses flavour. So, from now on, it's fruit on the left and dairy on the right.

Emma: Right then. (She presses her hand to her temple to show that she agrees with Ash, but it's false).

Ash: Is something wrong?

Emma: Oh, no, you've only turned the whole JuiceNet Café upside down in less than three hours. Why would something be wrong?

Ash: You're mad at me.

Emma: Wow, you're really observant.

Ash: You know, Em …

Emma: You can call me Emma.

Ash: Right, Emma. I know that you have issues with the way things are changing around here. And I know it's probably because you wanted my job.

Emma: So you're psychic too [72].

У вищенаведеному прикладі зустрічаються декілька моментів з використанням іронії та сарказму. Емма вже довгий час працює у кафе, тому дівчина була впевнена, що саме вона стане адміністратором закладу. Але сталося по-іншому:

на цю посаду взяли юнака, який до цього навіть не працював у подібних закладах, що дівчину дуже розізлило. Емма прямо говорить про те, що новий адміністратор кафе – Еш, взагалі не тямить у такій професії. Коли він дає різні поради, як потрібно зберігати продукти у холодильнику, для Емми це смішно і дивно, тому що вона вважає, що саме вона знає як найкраще. Першим прикладом є вираз «*Of course there is (smiles insincerely)*», це сарказм удаваної ввічливості. Емма хоче наголосити на тому, що «звичайно будуть відбуватися нововведення у холодильнику, тим паче, коли це робить людина, яка взагалі не тямить у ресторанному бізнесі». На додачу, коли Емма «ніби» погоджується, вона посміхається нещиро, а це особливість виду сарказму удаваної ввічливості. Наступна репліка Емми «*Right then. (She presses her hand to her temple to show that she agrees with Ash, but it's false)*». Це приклад словесної іронії, оскільки те, що говорить Емма, є протилежним її намірам та реальності. Дівчина «погоджується» з новими умовами Еша, але насправді помітно, що вона не підтримує його ідеї. Саме використання жесту «військового вітання» підтверджує це. У репліці Емми «*Oh, no, you've only turned the whole JuiceNet Café upside down in less than three hours*», присутнє фразове дієслово «*turned upside down*», що робить кумедною відповідь на питання «*Is something wrong?*». А також запитання Емми «*Why would something be wrong?*» є прикладом задумливого сарказму, так як помітно, що дівчина роздратована змінами та очевидним питанням Еша. Наступними приклади з діалогу є репліки Емми: «W*ow, you're really observant*» та «*So you're psychic too*», де дівчина погоджується зі словами Еша, при цьому говорить невиразним тоном. Тому це є приклади сухого сарказму.

3. Rikki: What do you want?

Miriam: I'll have a mango smoothie with a dash of mint.

Zane: And I'll have a banana shake.

Rikki: Is that it?

Miriam: Yeah, don't mess it up.

Rikki: I'll try my very, very hardest.

(15 minutes later)

Rikki: One strawberry smoothie and one banana shake.

Miriam: Hey! Hey! Um, I ordered a mango smoothie.

Rikki: You said strawberry.

Miriam: No, I'm allergic to strawberries. So why would I order a strawberry smoothie?

Rikki: Temporary amnesia?

Miriam: That isn't funny. If I drank this thing, I'd swell up like a balloon and explode.

Rikki: I'll get you a straw.

Miriam: What did you say?

Rikki: I'll go and get what you ordered [72].

Рікі та Міріам – запеклі вороги. Емма та Рікі працюють офіціантками у кафе, куди прийшла Міріам. Так як Емма мала інші справи, Рікі довелося взяти замовлення у Міріам та Зейна. У діалозі Міріам використовує сленгове фразове дієслово «*mess sth up*», що також створює комічний ефект. Міріам звертається із проханням «*Don't mess it up*», тому що знає якою Рікі є несерйозною. На що Рікі відповідає кумедно із сарказмом удаваної ввічливості: «*I'll try my very, very hardest*». Також потрібно покладатися на тон голосу мовця, так як Рікі відповіла з неприродною інтонацією, що також є вагомою характерною ознакою сарказму. Наступними прикладами є використання неввічливого сарказму: «*Temporary amnesia?*» та вираз «*I'll get you a straw*», що також створює комічний ефект. Помітно, що Рікі навмисно використовує риторичне запитання «*Temporary amnesia?*» з ноткою сарказму, щоб прямо образити Міріам. Щодо репліки «*I'll get you a straw*»: Рікі «турбується» про Міріам, а також хоче задіти почуття відвідувачки.

4. Lewis is fishing and Nate intentionally rides a jet ski near Lewis to douse him with water.

Lewis: What are you doing? I'm trying to fish!

Nate: Sorry! Did I scare all the fish away?

Lewis (laughs sarcastically): Only a moron would think that's funny, Nate.

Nate: Oh, yeah? What does that make me?

Lewis: Work it out [72].

З самого початку серіалу Льюіс та Нейт не були друзями і завжди старалися один одного «підколоти». У прикладі проілюстрована ситуація, що льюіс рибалить, а Нейт заважає. Юнак катається на гидроциклі і цим відлякує рибу. У діалозі є комбінація двох видів сарказму: неввічливий сарказм та сарказм удаваної ввічливості. Щодо неввічливого сарказму: у діалозі продемонстровано два його приклади: «*(laughs sarcastically) Only a moron would think that's funny, Nate*» та фразове дієслово «*work sth out*», що створює комічний ефект. Очевидно, що Льюіс з наміром ображає Нейта, аби той зрозумів, що так поводитися не потрібно. Щодо сарказму удаваної ввічливості, Нейт каже: «S*orry! Did I scare all the fish away?*», помітно, що хлопець налякав усю рибу навмисно та його вибачення не щирі.

5. Cleo's mother: Any biscuit, Lewis?

Cleo's dad: Keep your hands off the biscuit! I think Lewis has had enough.

Lewis: Right, um… So, what do you know about Genghis Khan?

Cleo: Is that some sort of heavy metal band?

Lewis: No.

Cleo: Ok. History is not really my thing. Do you mind if we work on our English assignment?

Lewis: Yeah. Ok.

Cleo: I'll get my notes.

Cleo's dad: The male of the species is a predatory creature, Lewis.

Lewis: If you want the biscuits, you can just have them.

Cleo's dad: I know what you're thinking about; and don't.

(The phone rings)

Cleo: It's okay, I'll grab it. Hello?

Cleo's dad: I'll accept that Cleo has a boyfriend, but faraway and in the future.

Lewis: A boyfriend?

Cleo (is on the phone and laughs): No, you know I love it. I'll be there as soon as I can, bye. (She hangs up the phone and tells Lewis): Lewis, I'm really sorry, do you mind if we do this some other time? I'm needed somewhere else, see ya!
Lewis: I think we should talk about this!
(Cleo leaves the room and Cleo's dad understands that Lewis is not her boyfriend.)
Cleo's dad: Have a biscuit, Lewis [72].

Вищенаведений приклад є ситуативною іронією з елементами абсурду. Вираз «*keep your hands off*» є ідіомою і саме вона створює комічну ситуацію, тому що батькові Кліо не подобається, коли у його дім навідуються хлопці. Чоловік намагається донести те, що Льюісу вистачить печива і йому вже не можна пригощатися солодощами. Репліка, яку вживає батько Кліо «*The male of the species is a predatory creature, Lewis*» є не зовсім зрозумілою для Льюіса. Чоловік натякає про те, що Кліо повинна зараз лише навчатися та думати про школу, а не про стосунки. Льюіс, в свою чергу, відповідає «*If you want the biscuits, you can just have them*». Помітно, що герої розмовляють про різні ситуації. У діалозі продемонстрована неоднозначність, яка створює комічний ефект. Через декілька хвилин батько Кліо пояснює, що він має на увазі. На що хлопець реагує бурхливо, тому що у нього не було ніяких намірів на Кліо, оскільки Кліо для нього лише подруга. Під час батькових пояснень, Кліо паралельно розмовляє по телефону. Раптом батькові Кліо стає зрозуміло, що Льюіс і справді не в стосунках з Кліо. Вона зустрічається з іншим, з яким зараз ввічливо та кокетно говорить по телефону. Тому вкінці розмови він з легкістю пригощає печивом Льюіса знову: «*Have a biscuit, Lewis*».

Отже, поєднання гумору передбачає вміле поєднання різних комедійних елементів для створення більш насиченого, більш захоплюючого та всебічного комедійного досвіду. Ефективність поєднання часто залежить від контексту, аудиторії та творчого вибору коміків, сценаристів чи виконавців.

Підсумовуючи другий розділ, ми помітили, що австралійський ситком «H2O: просто додай води» багатий на гумористичні ситуації та діалоги. У

серіалі ми зустрічали більше прикладів парадоксу, різних видів сарказму та іронії. В англійській мові існує ціла парадигма для створення гумористичного ефекту, зокрема у нашому серіалі «H2O: просто додай води» найбільше відзначалися використання ідіоматичних висловів, фразових дієслів та найчастіше використання мовленнєвих засобів для передання іронії та сарказму.

ВИСНОВКИ

Гумор – це форма спілкування або вираження, яка викликає сміх, розвагу або відчуття задоволення. Гумор може набувати різних форм, і те, що одній людині здається смішним, іншому може бути ні, оскільки на це впливають індивідуальні уподобання, певні ситуації, настрій, культурне походження та особистий досвід.

Гумор служить різним цілям, включаючи соціальні зв'язки, зняття стресу та передачу ідей. Це динамічний аспект людської культури, який розвивається з часом і змінюється в різних суспільствах і окремих людей. Здатність оцінювати та створювати гумор — це складна когнітивна навичка, яка передбачає розуміння контексту, розпізнавання невідповідностей і оцінювання різних форм вираження.

Враховуючи міждисциплінарний характер досліджень гумору, працювала велика кількість вчених, які досліджують різні його аспекти. Постійно з'являються нові дослідження та публікації про гумор, що відображає постійний інтерес і важливість теми для розуміння різних аспектів людської поведінки та пізнання. Крім того, дослідження гумору часто перетинаються з дослідженнями емоцій, сміху, пізнання, комунікації та культурології, розширюючи коло залучених дослідників. Важко назвати точну кількість вчених, які вивчали гумор, оскільки дослідження цієї теми охоплюють різні дисципліни, включаючи психологію, лінгвістику, філософію, соціологію і т.д.. Численні вчені з різних галузей зробили свій внесок у розуміння гумору, і вивчення гумору триває.

У науковій роботі ми досліджували питання: що таке гумор з філософської та лінгвістичної точки зору, а також, що таке «гумор» як мовне явище. Філософське дослідження гумору було зосереджено на розробці задовільного визначення гумору, який донедавна розглядався як приблизно однозначний зі сміхом. Тож варто наголосити, що науковці Дж. Дьюї, Платон, Р. Провайн, Реміш І.І. та А. Робертс досліджували термін «гумор», а також

проводили паралель зі сміхом.

Виокремлюють три основні теорії гумору: теорія зверхності, теорія розрядки та теорія невідповідності. Праці Г. Спенсера, З. Фрейда, Дж. Морреал, А. Шопенгауера, І. Канта зробили грандіозний внесок у дослідженні важливих теорій гумору. Хоча завдання визначення гумору, здавалося б, просте, воно виявилося досить складним. Кожна теорія намагається дати характеристику того, що принаймні є суттю гумору. Ці теорії можна розглядати як такі, що просто зосереджуються на різних аспектах гумору, розглядаючи певні аспекти як більш фундаментальні, ніж інші.

У лінгвістиці досліджували аспекти гумору такі вчені як лінгвіст-прагматик П. Грайс та інші лінгвісти Дж. Голдштейн, П. МакГі, Б. Прієго-Вальверде, В. Раскін та Ґ. Скотт. робота Е. Росс та автореферат дисертації Шумейко О.А. вивчають питання що таке «гумор» як мовне явище.

Існує кілька видів гумору, зокрема: фізичний, самопринизливий, чорний, абсурдний, парадокс, іронія, сарказм. Різні типи гумору мають унікальні характеристики та відповідають різним уподобанням і почуттям. Кожен тип гумору має свою чарівність і резонує з різними людьми залежно від їхніх уподобань, досвіду та культурного походження. Різноманітність гумору відображає багатство людської творчості та різні способи, якими люди знаходять радість і розваги.

Підводячи підсумок, можна сказати, що гумор відіграє вирішальну роль у зміцненні соціальних зв’язків, сприянні добробуту та формуванні позитивного та стійкого мислення. Його багатогранний вплив на фізичне та психічне здоров’я, а також його роль у сприянні творчості та спілкуванню підкреслюють його важливість у різних аспектах людського життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Attardo S. Humor and irony in interaction: From mode adoption to failure of detection [Електронний ресурс]. 2001. Режим доступу до ресурсу: https://www.academia.edu/2716155/Humor_and_irony_in_interaction_From_mode_adoption_to_failure_detection.

2. Attardo, S. Humor and laughter. In D. Tannen, H. E. Hamilton, & D. Schiffrin (Eds.). The handbook of discourse analysis (2d ed. 2015, pp. 168–188). Chichester, U.K.: John Wiley. P. 874.

3. Attardo, S. Humorous texts. Berlin: Mouton de Gruyter, 2001. P. 238.

4. Attardo, S. Linguistic theories of humor. Berlin: Mouton de Gruyter, 1994). P. 426.

5. Attardo, S., & Raskin, V. Script theory revis(it)ed: Joke similarity and joke representation model. HUMOR: International Journal of Humor Research, 1991. Pp. 293–347.

6. Atwood M. What Is Irony? Different Types of Irony in Literature, Plus Tips on How to Use Irony in Writing [Електронний ресурс]. 2021. Режим доступу до ресурсу: https://www.masterclass.com/articles/what-is-irony-different-types-of-irony-in-literature-plus-tips-on-how-to-use-irony-in-writing.

7. Bell, N. We are not amused: Failed humor in interaction. Berlin: Mouton DeGruyter, 2015. P. 184.

8. Bitterly B. & Wood Brooks A. Sarcasm, Self-Deprecation, and Inside Jokes: A User's Guide to Humor at Work. 2020. URL: https://hbr.org/2020/07/sarcasm-self-deprecation-and-inside-jokes-a-users-guide-to-humor-at-work.

9. Boxer, D., & Cortés-Conde, F. From bonding to biting: Conversational joking and identity display. Journal of Pragmatics, 27. 1997. Pp. 275–295.

10. Brône, G., Feyaerts, K., & Veale, T. Introduction: Cognitive linguistic approaches to humor. HUMOR: International Journal of Humor Research, 19(3), 2006. Pp. 203–228.

11. Brown, P., & Levinson, S. (1978). Universals in Language Usage: Politeness Phenomena. In E. Goody (Ed.), Questions and Politeness: Strategies in Social Interaction (pp. 56-310). Cambridge: Cambridge University Press.

12. Byju's. Irony – Definition, Types, Uses and Examples. URL: https://byjus.com/english/irony/#what-is-irony-meaning-and-definition.

13. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment 2023. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/humour.

14. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment 2023. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/humor.

15. Chafe, Wallace L. The importance of not being earnest: The feeling behind laughter and humor. New York: John Benjamins, 2007. P.167.

16. Contents. H2O: just add water (2006–2010): URL: https://en.wikiquote.org/wiki/H2O:_Just_Add_Water#The_Siren_Affect.

17. Corduas, M., Attardo, S., & Eggleston, A. The distribution of humour in literary texts is not random: A statistical analysis. Language and Literature, 17(3), 2008. Pp. 253–270.

18. Crystal, D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. P. 489.

19. Culpeper, J. Impoliteness and entertainment in the television quiz show: The Weakest Link. Journal of Politeness Research: Language, Behaviour, Culture, 1. 2005. pp. 35–72.

20. Davies, C. E. Joint joking: Improvisational humorous episodes in conversation. In C. Brugman, M. Macaulay, A. Dahlstrom, M. Emanatian, B. Moonwomon, O'Connor (Eds.), Proceedings of the Tenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society (pp. 360–371). Berkeley: University of California, 1984.

21. DeVeau C. A Philosophical Analysis of Humor. URL: https://www.academia.edu/19652935/A_Philosophical_Analysis_of_Humor.

22. Emerson, J. P. *Negotiating the serious import of humor*. Sociometry, 1969. №32(2). Pp. 169–181.

23. Ferguson T. How Absurd Comedy Works. 2020. URL: https://www.cheekymonkeycomedy.com/how-absurd-comedy-works/.

24. Freud, Sigmund. *Jokes and Their Relation to the Unconscious.* Trans. James Strachey. New York: W.W. Norton and Company, 1960. P. 258.

25. Gardner, S. Three ways humor helps in the language classroom. The Language Teacher 32.6. 2008. Pp. 9-13. The Japan Association for Language Teaching. URL: https://www.academia.edu/22030497/Three_ways_humor_helps_in_the_language_classroom.

26. Gimbel St. The Evolution of the Funny: American Folk Humor and Gimbel's Cleverness Theory. 2020. P. 24. URL: https://www.academia.edu/44122392/The_Evolution_of_the_Funny_American_Folk_Humor_and_Gimbels_Cleverness_Theory.

27. Giora R. On our mind: Salience, context, and figurative language. New York: Oxford University Press, 2003. P. 272.

28. Goatly A. Meaning and humour / Andrew Goatly. – Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2012. C. 380.

29. Grice, P. Studies in the way of words. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1989. P. 394.

30. Haugh, M. & Bousfield. D. Mock impoliteness, jocular mockery and jocular abuse in Australian and British English. Journal of Pragmatics, 44. 2012, pp. 1099–1114.

31. Hay, J. The pragmatics of humor support. HUMOR: International Journal of Humor Research, 14(1), 2001. Pp. 55–82.

32. Holmes, J. Politeness, power, and provocation: How humor functions in the workplace. Discourse Studies, 2(2), 2000. Pp. 159–185.

33. Huemer, Michael. “Stephen Wright Jokes”. 2022. URL: https://spot.colorado.edu/~huemer/wright.htm.

34. Irony - Definition, Types, Uses and Examples [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://byjus.com/english/irony/#what-is-irony-meaning-and-definition.

35. Jefferson, G. A. Technique for inviting laughter and its subsequent acceptance declination. In G. Psathas (Ed.), Everyday language. Studies in ethnomethodology (pp. 79–96). New York: Irvington, 1979.

36. Jeffrey H. Goldstein and Paul E. McGhee. Handbook of Humor Research. New York: Springer, 1983. P. 252.

37. John Lennard, The Poetry Handbook: A Guide to Reading Poetry for Pleasure and Practical Criticism. Oxford: Oxford University Press, 2005. P. 445 – (2). URL: https://bayanbox.ir/view/13455382873496236 96/John-Lennard-The-Poetry-Handbook-BookFi.org-2.pdf.

38. Kant I. Critique of Judgment. Translated by Werner S. Pluhar. Indianapolis: Hackett Publishing Co, 1987. P. 576. URL: https://www.yumpu.com/en/document/read/51745876/conversational-style-analyzing-talk-among-friendspdf.

39. Kittelstad K. Examples of Situational Irony. 2022. URL: https://www.yourdictionary.com/articles/examples-situational-irony.

40. Kotthoff, H. Joint construction of humorous fictions in conversation. Journal of Literary Theory, 3(2), 2009. Pp. 195–218.

41. Kramer C. A. The Philosophy of Humor: What Makes Something Funny? 2022. URL: https://1000wordphilosophy.com/2022/11/20/the-philosophy-of-humor/.

42. LearnGrammar.Net. Paradox: Definition, Types and Examples. URL: https://www.learngrammar.net/a/paradox-definition-types-and-examples.

43. Lloyd M. $ Jewell P. ‘Where did that Fokker come from?’ The Age’s ADVENTURES OF Naked Man. Cartoon caption competition. Media International Australia. No. 133, 2009. URL: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1329878X0913300110.

44. Longman Dictionary. URL: https://www.ldoceonline.com/dictionary/humour.

45. Maguire C. Why Your Sarcastic Tone Is Such a Turn Off to Friends, Family & Co-workers. URL: https://carolinemaguireauthor.com/why-your-sarcastic-tone-is-such-a-turn-off-to-friends-family-co-workers/.

46. Marmysz, John. Laughing at Nothing: Humor as a Response to Nihilism. Publisher: State University of New York Press, Albany, 2003. P. 217.

47. MasterClass. Writing 101: What Is Dramatic Irony? Literary Device Definition, Examples, and Tips for Employing Dramatic Irony in Writing. 2021. URL: https://www.masterclass.com/articles/writing-101-what-is-dramatic-irony-literary-device-definition-examples-and-tips-for-employing-dramatic-irony-in-writing.

48. Morreall J. Comic Relief: A Comprehensive Philosophy of Humor. Wiley-Blackwell, 2009. P. 179.

49. Morreall J. Stanford Encyclopedia of Philosophy: Philosophy of Humor. 2020. URL: https://plato.stanford.edu/entries/humor/.

50. Morreall, John. The Philosophy of Laughter and Humor. New York, Publisher SUNY Press, 1987. P. 285.

51. Muhammadjon C. R. The determining role of the communicative intention in achieving positive effect in humor texts. 2022. URL: http://genderi.org/education-of-the-republic-of-uzbekistan-state-world-languages.html.

52. Online Etymology Dictionary. URL: https://www.etymonline.com/word/humour#etymonline_v_25702.

53. Parade home. Dark Humor Jokes. 2023. URL: https://parade.com/1295709/marynliles/dark-humor-jokes/.

54. Pexman, P. M. How Do We Understand Sarcasm? 2018. URL: https://kids.frontiersin.org/articles/10.3389/frym.2018.00056.

55. Pexman, P. M., Zdrazilova, L., McConnachie, D., Deater-Deckard, K., and Petrill, S. A. “That was smooth, mom”: children’s production of verbal and

gestural irony. Psychology Press. Taylor $ Francis Group. 2009. Pp. 237-248. URL: https://www.researchgate.net/publication/233062455_That_Was_Smooth_Mom_Children%27s_Production_of_Verbal_and_Gestural_Irony.

56. Plato. The Collected Dialogues of Plato: Including the Letters (Bollingen Series LXXI). Published by Princeton University Press, 2005. Pages 1743.

57. Plester, B.A., & Sayers, J. G. The functions of banter in three IT companies. Humor: International Journal of Humor Research, 20(2), 2007. Pp.157-187.
URL:https://www.academia.edu/9397717/Taking_the_piss_Functions_of_banter_in_the_IT_industry.

58. Pollick M. What is Physical Comedy? 2023. URL: https://www.wisetour.com/what-is-physical-comedy.htm.

59. Priego-Valverde, B. L'humour dans la conversation familière: Description et analyse linguistiques. Paris: L'Harmattan, 2003. P. 248.

60. Provine, R. R. The Science of Laughter. Psychology Today, 33 (6), 2000. Pp. 58-62.

61. Raskin, V. Semantic mechanisms of humor. Dordrecht, Netherlands: D. Reidel, 1985. C. 284.

62. Roberts A. A Philosophy of Humour. Palgrave Macmillan, Cham, Switzerland, 2019. P. 133.

63. Ross, A. The Language of Humour. London: Routledge, 1998. P. 118.

64. Ruch, W., Attardo, S., & Raskin, V. Toward an empirical verification of the General Theory of Verbal Humor. Humor: International Journal of Humor Research, 6(2), 1993. Pp. 123–136.

65. Sarcasm Definition and its Purpose. URL: https://www.studysmarter.co.uk/explanations/english/rhetoric/sarcasm/.

66. Schopenhauer A. The World as Will and Idea. 6th ed., Vol. 2. London, 2012. P. 506. URL: https://www.gutenberg.org/files/40097/40097-pdf.pdf.

67. Script for H2O: Just Add Water: Season 3. URL: https://h2o.fandom.com/wiki/Script_for_H2O:_Just_Add_Water:_Season_3:_Episode_01:_The_Awakening.

68. Searle, J. Speech acts: An essay in the philosophy of language. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press. 2012. P. 203.

69. Self-Deprecating Humor. 2019. URL: https://sova.pitt.edu/educate-yourself-self-deprecating-humor.

70. Smuts A. Internet Encyclopedia of Philosophy: Humor. USA, University of Wisconsin-Madison. URL: https://iep.utm.edu/humor/#SH2e.

71. Spencer, Herbert. The Physiology of Laughter. Macmillan's Magazine, 1, 1860. Pp. 395-402.

72. Subslikescript. H2O: just add water (2006–2010): Full transcript. URL: https://subslikescript.com/series/H2O_Just_Add_Water-491603/season-2/episode-16-Double_Trouble.

73. Subslikescript. H2O: just add water. 2008. URL: https://www.fanfiction.net/s/4634324/1/H2o-just-add-water-scrips.

74. Tannen, Deborah. Conversational style: Analyzing talk among friends. New edition. 2005. URL: https://www.yumpu.com/en/document/read/51745876/conversational-style-analyzing-talk-among-friendspdf.

75. Trouvain, J., & Truong, K. P. Laughter. In S. Attardo (Ed.), The Routledge handbook of language and humor (pp. 340–355). New York: Routledge, 2017.

76. Turdimatova M. R. Different types of irony in literature // Web of scientist: International Scientific Research Journal. 2022. №4. Pp. 331–337.

77. Ultius. Sarcasm. URL: https://www.ultius.com/glossary/literature/rhetorical-devices/sarcasm.html.

78. Vivanco, C., H. Vivanco & C. Zenteno. Una taxonomía de los actos humorísticos. Boletín de Filología, XXXVI, 1997. Pp. 287-336.

79. Walle, A. H. Getting picked up without being put down: Jokes and the bar rush. Journal of the Folklore Institute, 13, 1976. Pp. 201–217.

80. Whalen J. How Do Children Respond to Verbal Irony in Face-to-Face Communication? The Development of Mode Adoption Across Middle Childhood [Електронний ресурс] / J. Whalen, P. Pexman. – 2010. Discourse Processes, 47, 363–387 – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/247807930_How_Do_Children_Respond_to_Verbal_Irony_in_Face-to-Face_Communication_The_Development_of_Mode_Adoption_Across_Middle_Childhood.

81. Witty Companion Team. What is Absurd Humor, 2021. URL: https://wittycompanion.com/absurd-humor/.

82. Академічний тлумачний словник української мови. 1970–1980. URL: http://sum.in.ua/s/ghumor.

83. Калита О.М. Засоби іронії в малій прозі (кінець ХХ – початок ХХІ століття): монографія – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, Київ, 2013. – С. 238.

84. Короткова Л. В. Парадокс як прийом створення ефекту ошуканого очікування в англомовному художньому дискурсі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Запоріжжя, 2014. № 44. С. 137-140.

85. Реміш І. І. Лінгвостилістичні особливості передачі видів комічного у творах М. Бредбері українською мовою : магістр. дис.: спец. 035 "філологія". Київ, 2020. С. 95.

86. Шумейко О. А. Мовні засоби творення комічного в сучасній українській поезії (на матеріалі творів другої половини ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.01 "українська мова". Харків, 2007. С. 52.